

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

**LC 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY
(2017 Pattern) (Semester – I)**

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

PART –A

[3X15 =45]

Q.1) According to some historians, the trial of Nandkumar was a judicial murder”. Do you agree with this statement? Justify your answer with reasons.

Q.2) Write a short note on Provisions of Charter of 1726. Also examine the various changes brought about by the charter of 1726.

Q.3) Discuss the administration of justice in the Mayor’s Courts established under the Charter of 1726. What were the changes introduced in it by the Charter of 1753.

Q.4) What do you understand by Adalat System? Discuss judicial reforms that were introduced by Warren Hastings in Bengal, Bihar and Orissa.

Q.5) “A great step forward was taken in the Indian Legal History when the Supreme Court of Judicature was created at Calcutta under the Regulating Act of 1773.” Critically examine the establishment and working of the Supreme Court at Calcutta.

PART- B

[2X10=20]

Q.6) Describe the main features of Morley-Minto Reforms of 1909.

Q.7) Describe the salient features of the Government of India Act, 1935. Is it correct to say that under this Act the Governor-General was the cornerstone of the entire constitution?

Q.8) “Patna case signifies the chaotic state of administration of justice in the province of Bengal, Bihar and Orissa”. Critically examine the factual setup and decision given by the Supreme Court in Patna Case.

Q.9) Discuss in details the jurisdiction of the Federal Court.

PART –C

[3X5=15]

Q.10) Write any Three -

1. Charter of 1600: Establishment of East India Company
2. Quit India Movement
3. Dadaji Bhikaji v/s Rukmabai, ILA (1885-18886) 10 Bom 301.
4. Manzur Hasan v/s Muhammad Zaman (1924-1925) 52 IA 61
5. Charlotte Abraham v/s Francis Abhram, 9 MIA 199 (PC)

****

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's
NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

And

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester – I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

१. “काही इतिहासकारांच्या मते, नंदकुमारचा खटला ही न्यायालयीन हत्या होती”. तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? तुमचे उत्तर कारणांसह सिद्ध करा.
२. सन १९७६ च्या सनदेच्या तरतुदींवर एक छोटी टीप लिहा. तसेच १७२६ च्या सनदेमध्ये झालेल्या विविध बदलांचे परीक्षण करा.
३. १७२६ च्या सनदेनुसार स्थापना करण्यात आलेल्या महापौर न्यायालयांमधील न्याय प्रशासनाची चर्चा करा. १७५३ च्या सनदेने त्यात कोणते बदल केले परीक्षण करा.
४. अदालत प्रणालीद्वारे तुम्हाला काय समजते? बंगाल, बिहार आणि ओरिसा येथे वॉरन हेस्टिंग्जने मांडलेल्या न्यायिक सुधारणांची चर्चा करा.
५. “१७७३ च्या रेग्युलेंटिंग ऍक्ट अंतर्गत कलकत्ता येथे सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना झाली तेव्हा भारतीय कायदेशीर इतिहासात एक मोठे पाऊल उचलण्यात आले”. कलकत्ता येथील सर्वोच्च न्यायालयाच्या स्थापनेचे आणि कामकाजाचे परीक्षण करा.

भाग ब

(३X 10= ३०)

६. १९०९ च्या मोर्ले-मिटों सुधारणांच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
७. भारत सरकार कायदा, १९३५ च्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. या कायद्यानुसार गव्हर्नर- जनरल हा संपूर्ण राज्यघटनेचा आधारस्तंभ होता असे म्हणणे योग्य आहे का?
८. “पटना प्रकरण बंगला, बिहार आणि ओरिसा प्रांतातील न्यायप्रशासनाची अराजक स्थिती दर्शवते”. पटना प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला निर्णयाचे परीक्षण करा.
९. फेडरल कोर्टाच्या अधिकारक्षेत्राची तपशीलवार चर्चा करा.

भाग क

(३X ५= १५)

१. सन १६०० चा सनद: ईस्ट इंडिया कंपनीची स्थापना
२. भारत छोडो आंदोलन
३. दादाजी भिकाजी V/S रुक्माबाई, ILA (1885-1886) 10 Bom 301.
४. मंझूर हसन विरुध्द मुहम्मद जमान (१९२४-१९२५) 52 IA 61
५. शार्लोट अब्राहम विरुध्द फ्रान्सिस अब्राहम, 9 MIA 199 (PC)

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

PART –A

[3X15 =45]

- Q1)** Elucidate the concept, utility and types of Meher. When does Meher become Payable and what are the rights regarding the same available with the wife?
- Q2)** What are the various grounds available for dissolution of marriage under Hindu Marriage Act, 1955, Explain those with examples. ?
- Q3)** What are reason of bifurcation of schools under Muslim Law? Explain the Schools and sub-schools of Muslim Law. ?
- Q4)** Enumerate the grounds for divorce under Parsi Marriage and Divorce Act, 1935. What is the procedure for Divorce by Mutual Consent?
- Q5)** Discuss the various kinds of Guardians under the Hindu Minority and Guardianship Act, 1956.Explain the rights and duties if all Guardians under the Act.

PART- B

[2X10=20]

- Q6)** When can the restitution of conjugal rights be claimed under the Hindu Marriage Act, 1955? Discuss with leading case law.
- Q7)** Explain the provisions regarding maintenance of wife under the Hindu Adoptions And Maintenance Act, 1956.
- Q8)** Define 'dower' .Discuss the rights of Muslim wife for her unpaid 'dower.'
- Q9)** Explain the salient features of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007

PART -C

[3X5=15]

1. Adil, a Parsi male aged 32 wants to marry with Divya a Hindu girl aged 35 who is a Cousin Sister of him. Advise him
2. Himmat married Hindu Male, married again with salma, a beautiful Muslim girl after Converting himself into Muslim religion, what s the validity of this marriage and what is the remedy available to his Hindu wife –Hansa.
3. Sakina Bibi and Shamshad both Muslim, marry under special marriage Act. Shamsad filed suit for divorce. Sakina Bibi wants to make and application for alimony Pendent lite. Advise her.
4. Amita, 28 years old and unmarried Hindu woman wants to adopt a 14 years boy. Advice her.
5. Rustom, Parsi husband converts as Hindu and marries another Hindu woman. Is there Marriage valid?

****

[Total No. of Question:]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0502 : Family Law - I

(2017 Pattern) (Semester – I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X१५= ४५)

१. मेहेरची संकल्पना, उपयुक्तता आणि प्रकार स्पष्ट करा. मेहेर केव्हा देय होते आणि त्याबाबत पत्नीकडे कोणते अधिकार उपलब्ध आहेत?
२. हिंदू विवाह कायदा, १९५५ अंतर्गत विवाह विघटनासाठी कोणती विविध कारणे उपलब्ध आहेत. उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
३. मुस्लिम कायदानुसार विविध विचारधारांचे विभाजन करण्याचे कारण काय आहे? मुस्लिम कायदाच्या विचारधारा आणि उपविचारधारा स्पष्ट करा.
४. पारशी विवाह आणि घटस्फोट कायदा, १९३५ अंतर्गत घटस्फोटासाठी कारणे सांगा. परस्पर संमतीने घटस्फोट घेण्याची प्रक्रिया काय आहे?
५. हिंदू अल्पसंख्याक आणि पालकत्व कायदा, १९५६ अंतर्गत विविध प्रकारच्या पालकांची चर्चा करा. कायदाच्या अंतर्गत पालकांचे अधिकार आणि कर्तव्य स्पष्ट करा.

भाग- ब

(२X 10= २०)

६. हिंदू विवाह कायदा, १९५५ अंतर्गत वैवाहिक हक्कांची परतफेड कधी केली जाऊ शकते? केस कायदयाशी चर्चा करा.
७. हिंदू दत्तक आणि देखभाल कायदा, १९५६ अंतर्गत पत्नीच्या पालनपोषणाबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
८. डॉवर ची व्याख्या करा. मुस्लिम पत्नीच्या न भरलेल्या डावरसाठी तिच्या हक्काची चर्चा करा.
९. पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा, २००७ ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

भाग क

(३X ५= १५)

१. आदिल, ३२ वर्षांचा एक पारशी पुरुष दिव्या या ३५ वर्षांच्या हिंदू मुलीशी लग्न करू इच्छितो जी त्याची चुलत बहीण आहे. त्याला सल्ला द्या.
२. हिम्मत या हिंदू विवाहीत पुरुषाने सलमा या सुंदर मुस्लीम मुलीशी स्वतः मुस्लिम धर्म स्वीकारल्यानंतर पुन्हा लग्न केले, या विवाहाची वैधता काय आहे आणि त्याची हिंदू पत्नी हंसासाठी कोणता उपाय उपलब्ध आहे.
३. सकिना बीबी आणि शमशाद हे दोघेही मुस्लिम, विशेष विवाह कायदयानुसार विवाह करतात शमशादने घटस्फोटासाठी दावा दाखल केला. सकिना बीबीला पॉटगी पेंडेंट लाइटसाठी अर्ज करायचा आहे. तिला सल्ला द्या.
४. अमिता, २८ वर्षांची आणि अविवाहित हिंदू महिलेला १४ वर्षांचा मुलगा दत्तक घ्यायचा आहे. तिचा सल्ला द्या.
५. रुस्तम, पारशी नवरा हिंदू म्हणून धर्मांतर करतो आणि दुस-या हिंदू स्त्रीशी लग्न करतो. तेथे विवाह वैध आहे का?

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0503 : LAW OF CONTRACT - I

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks: 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART – A

[3X15 = 45]

- Q1)** Define Consent when consent is said to be free? Distinguish between coercion & undue – influence.
- Q2)** All contracts are agreements, but all agreements are not contracts. Discuss the statement explaining the essentials elements of a valid contract.
- Q3)** Explain perpetual injunction, when court can grant perpetual injunction? Discuss the circumstances under which a perpetual injunction cannot be granted.
- Q4)** Discuss briefly the remedies for breach of contract under the Indian Contract Act, 1872
- Q5)** “A quasi contract is not a contract at all, It is an obligation which law creates”. Explain & State the quasi contracts recognized under the I.C. Act 1832

PART – B

[2X10 = 20]

- Q6)** What do you understand the term ‘Acceptance’? What are the legal rules of valid Acceptance?
- Q7)** Discuss the “doctrine of supervening impossibility”.
- Q8)** State the law relating to appropriation of payment made by debtor to his creditor.
- Q9)** What are reciprocal promises? State the provisions to relating to the order of performance of reciprocal promises.

PART – C

[2X10 = 20]

Q10) Write short notes on (any three)

- 1) Fraud
- 2) Rescission of contract
- 3) Contingent Contract
- 4) Moharibibi vs Dharmodus Ghos
- 5) Cancellation of instrument

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

Savitribai Phule Pune University, Pune
And
New Law College, Ahmednagar
First Year LL.B (Three Year Course) (Semester – I)
LC-0503- Law of Contract – I
(2017 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५)

१. “संमती” ची संज्ञा परिभाषित करा. संमती मुक्त आहे असं कधी म्हटले जाते? तसेच जबरदस्ती व अवाजवी प्रभाव या दोघामधील फरक स्पष्ट करा.
२. “सर्व करार हे अॅग्रीमेंट आहेत. परंतु सर्व अॅग्रीमेंट हे करार होत नाहीत”. वरील स्टेटमेंट स्पष्ट करा. तसेच कायदेशीर करार होण्यासाठी आवश्यक घटक काणते ते स्पष्ट करा.
३. श्वाश्वत आदेश (perpetual injunction) म्हणजे काय? मा. न्यायालय श्वाश्वत आदेश कधी पारीत करतात व केव्हा करत नाहीत हे स्पष्ट करा.
४. कराराचा भंग झालेनंतर भारतीय करार कायदान्वये पिडीत पक्षाला कोणते उपाय (remedies) देण्यात आलेल्या आहेत ते विषद करा.
५. “क्वासी कॉन्ट्रॅक्ट” हा करार नाही. परंतु कायदयाने दायित्व निर्माण केले आहे ते स्पष्ट करा. परंतु क्वासी कॉन्ट्रॅक्ट हे भारतीय करार कायदयाने कशा प्रकारे रेकगनाईज केले ते विषद करा.

भाग ब

(२ X १०)

६. स्वीकृती म्हणजे काय? वैध स्वीकृती आणि त्याचे कायदेशीर नियम स्पष्ट करा.
७. सुपरव्हेनिंग (supervening) अशक्यप्राय तत्वप्राणाली विषद करा.
८. ऋणकोने धनकोस पेमेंट दिल्यानंतर कायदयाने कशाप्रकारे विनियोग करण्यासंबंधीचे नियम आहेत ते स्पष्ट करा.
९. परस्पर वचन कोणती आहेत. भारतीय करार कायदयाने परस्पर वचने कामगिरी बाबतचे नियम विषद करा.

भाग क

(३ X ५)

१०. खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे उत्तरे लिहा.

१. फसवणूक
२. रिसेशन ऑफ कॉन्ट्रक्ट
३. आकस्मिक करार
४. मोहरीबिबि V/S धरमोदास घोस केस
५. उपकरणे रद्द करणे

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0504 : LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester – I)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART-A Attempt (any three)

[3×15=45]

Q1) Discuss the provision regarding culpable homicide. What are the exceptions to Section 300 of the Indian Penal Code?

Q2) Explain the provision regarding Rape under Indian Penal Code.

Q3) Discuss the offence relating to Public Tranquility under Indian Penal code.

Q4) Explain Act of necessity and Act of Child as defence to criminal liability with the help of leading cases.

Q5) Explain mens rea. How far the doctrine of mens rea is applicable to the Indian Penal Code? . What are the exceptions to mens rea?

(PART-B) Attempt (any two)   [2×10=20]

Q6) Discuss the provision regarding abetment to suicide and attempt to commit suicide under Indian Penal Code

Q7) Discuss the provisions regarding House Breaking under Indian Penal code.

Q8) Discuss the provisions regarding Criminal appropriation and distinguish it from Criminal breach of Trust under Indian Penal Code.

Q9) Discuss the offences regarding marriage under Indian Penal Code.

PART – C

Q10) Answer (Any Three) of the following **[3×5=15]**

- a) A finds ring of Z on his table. A hides it, so that he can take it afterwards. Has A committed any offence? Discuss A' s liability.
- b) A introduces water into an ice-house belonging to z and thus causes the ice to melt, intending wrongful loss to z . Discuss A' s liability.
- c) A shakes his fist at Z intending or knowing it to be likely that he may cause Z to believe that A is about to strike Z. Discuss the liability of A.
- d) A threatens Z that he will keep Z's child in wrongful confinement unless Z will sign and deliver to A , a promissory note binding Z to pay certain money to A . Z signs and delivers to A . Discuss A's liability
- e) A an officer of Court of justice, being ordered by that court to arrest Y and after due enquiry believing Z to be Y arrests Z. Discuss A's liability.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0504 : LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester – I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. सदोष मनुष्यवधाच्या तरतुदीची चर्चा करा. भारतीय दंड संहितेच्या कलम ३०० मध्ये कोणते अपवाद आहेत.
२. भारतीय दंड संहिता अंतर्गत बलात्कारासंबंधीची तरतुद स्पष्ट करा.
३. भारतीय दंड संहिता अंतर्गत सार्वजनिक शांततेशी संबंधित गुन्ह्याची चर्चा करा.
४. प्रमुख तरतुदींच्या मदतीने गुन्हेगारी दायित्वापासून बचाव म्हणून आवश्यक कृती आणि बालकांची / मुलाची कृती स्पष्ट करा.
५. अपराधी मन यांची संकल्पना स्पष्ट करा. अपराधी मन भारतीय दंड संहितेमध्ये कितपत लागू आहे. अपराधी मन याला अपवाद काय आहेत?

खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

६. भारतीय दंड संहिता अंतर्गत आत्महत्येसाठी प्रवृत्त करणे आणि आत्महत्येसाठी प्रयत्न करणे यासंबंधीच्या तरतुदीची चर्चा करा.
७. भारतीय दंड संहिता अंतर्गत घर तोडण्यासंबंधीच्या/ घर फोडी संबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
८. मालमत्तेचा अप्रामाणिक गैरवापरच्या/फौजदारी पात्र अपहार तरतुदींची चर्चा करा. आणि भारतीय दंड संहिता अंतर्गत मालमत्तेचा अप्रामाणिक गैरवापर/ फौजदारी पात्र अपहार व विश्वासाचा फौजदारी उल्लंघन/फौजदारी पात्र व्यासभंग यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
९. भारतीय दंड संहिता अंतर्गत विवाह संबंधीच्या गुन्हायांची चर्चा करा.

१०. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ. ए ला त्याच्या टेबलावर झेड ची अंगठी सापडते. ए ते लपवतो, जेणेकरून तो नंतर घेऊ शकेल. ए ने काही गुन्हा केला आहे का? ए च्या दायित्वाची चर्चा करा.
- ब. ए झेड च्या मालकीच्या बर्फाच्या घरामध्ये पाणी टाकते आणि त्यामुळे बर्फ वितळण्यास कारणीभूत ठरते, झेड ला चुकीचे नुकसान होते.. ए च्या दायित्वाची चर्चा करा.
- क. ए झेड वर आपली मुठ हलवतो, या हेतूने किंवा हे जाणून देतो की कदाचित तो झेड वर बलप्रयोग करणार आहे.ए च्या दायित्वाची चर्चा करा.
- ड. ए ने झेड ला धमकी दिली की तो झेड च्या मुलाला चुकीच्या कैदेत ठेवेल जोपर्यंत झेड वचनपत्रिका स्वाक्षरी करत नाही आणि ए ला वितरीत करेल, झेड ला पैसे देण्यास बंधनकारक असलेली वचनपत्रिका ए ला वितरित करते.. ए च्या दायित्वाची चर्चा करा.
- इ. ए न्यायालयाचा एक अधिकारी, ज्याला त्या न्यायालयाने वाय अटक करण्याचा आदेश दिला आणि योग्य चौकशीनंतर झेड हा वाय असल्याचा मानून झेड ला अटक करतो. ए च्या दायित्वावर चर्चा करा.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

**LO 0509: INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I
(2017 Pattern) (Semester – I)**

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART - A

[3x15=45]

- Q1)*** What do you mean by intellectual property? Discuss the need and importance of Intellectual property in contemporary world.
- Q2)*** Define trademark. Discuss the important provisions of TRIPS agreement relating to protection of trademark.
- Q3)*** What is infringement of patent? Discuss various defenses and remedies for infringement of patent.
- Q4)*** What is the UPOV Convention? How has it become relevant for protection of plant related intellectual properties?
- Q5)*** Define Copyright. Discuss the origin and development of international law of Copyright and Neighboring rights.

P.T.O.

PART -B

[2x10=20]

- Q6)** Explain the difference between intellectual property and other tangible and intangible properties.
- Q7)** Discuss the system of International Registration of Trade Marks, its advantages and drawbacks.
- Q8)** Write a note on silent features of the Paris Convention for the protection of Industrial Property.
- Q9)** Explain the significance of the Budapest Treaty for the purposes of Patent procedure.

PART -C

[3x5=15]

Q10) Write Short Notes on (Any Three):

- a) Social Contract theory.
- b) Patent misuse.
- c) Compulsory licenses.
- d) Well Known Marks.
- e) Lisbon Agreement.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LO 0509 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester – I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग- अ

[३x १५= ४५]

- प्र.१)** बौद्धिक संपदा म्हणजे काय? समकालीन जगात बौद्धिक मालमत्तेची गरज आणि महत्त्व यावर चर्चा करा.
- प्र.२)** ट्रेडमार्कची व्याख्या लिहा. ट्रेडमार्कच्या संरक्षणाशी संबंधित TRIPS करारातील महत्त्वाच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.३)** पेटंटचे उल्लंघन म्हणजे काय? पेटंटच्या उल्लंघनावरील विविध संरक्षण आणि उपायांवर चर्चा करा.
- प्र.४)** UPOV अधिवेशन म्हणजे काय? वनस्पतीशी संबंधित बौद्धिक मालमत्तेच्या संरक्षणासाठी ते कसे उपयुक्त ठरले आहे?
- प्र.५)** कॉपीराइटची व्याख्या लिहा. कॉपीराइट आणि नेबरिंग राइटच्या आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास यावर चर्चा करा.

P.T.O.

भाग- ब

[२x१०=२०]

- प्र.६) बौद्धिक संपदा आणि इतर मूर्त आणि अमूर्त मालमत्ता यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.७) ट्रेड मार्क्सची आंतरराष्ट्रीय नोंदणी प्रणाली, त्याचे फायदे आणि कमतरता यांची चर्चा करा.
- प्र.८) औद्योगिक मालमत्तेच्या संरक्षणासाठी पॅटिस अधिवेशनाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांवर टीप लिहा.
- प्र.९) पेटंट प्रक्रियेसाठी बुडापेस्ट कराराचे महत्त्व स्पष्ट करा.

भाग- क

[३x५= १५]

प्र.१०) लहान नोट्स लिहा (कोणत्याही तीन):

- अ) सामाजिक करार सिद्धांत
- ब) पेटंटचा गैरवापर.
- क) सक्तीचे परवाने.
- ड) सुप्रसिद्ध ट्रेडमार्क.
- इ) लिस्बन करार.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0601 : CONSTITUTIONAL LAW I

(2017 Pattern) (Semester – II)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

PART - A

[3X15 = 45]

1. What is the importance of the Preamble of the Indian Constitution? Discuss the ideals and aspirations under it.
2. Discuss the various modes of Acquisition and loss of Citizenship in India.
3. Write in detail the concept of Equality under Article 14 of the India Constitution
4. What is mean by Secularism? Discuss the relevance between secularism and freedom of religion under Article 25 of the Indian Constitution.
5. Explain rationale for reservation for the post of Backward Classes along with reservation in promotion and carry forward of reserved vacancy.

PART - B

[2X10 = 20]

6. Discuss the various freedoms under the Indian Constitution. Discuss relevant reasonable restriction on those freedoms.

7. Write the critical comment on right to Privacy with relevant case laws

8. Define the term Public Interest Litigation. Write a brief note on it with the help of landmark Case Laws

9. Uniqueness of the Provisions of amendment to the Constitution under Article 368 of the Indian Constitution

PART - C

[3 X5 = 15]

10. Write short notes on **any three** of the following –
  - a) Relation between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policies
  - b) Fundamental Duties
  - c) Writ of Mandamus
  - d) Doctrine of Severability
  - e) Beggar and similar forms of forced labours

Savitribai Phule Pune University, Pune
And New Law College, Ahmednagar
First Year LL.B (Three Year Course) (Semester – II)
LC-0601- The Constitutional Law – I
(2017 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग अ

१. भारतीय राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेचे महत्त्व काय आहे? त्यामधील आदर्श आणि आकांक्षा यांची चर्चा करा. १५ गुण
२. भारतातील नागरिकत्व संपादनाच्या आणि गमावण्याच्या विविध पध्दतींची चर्चा करा. १५ गुण
३. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम १४ अंतर्गत समानतेची संकल्पना विस्तृतपणे लिहा. १५ गुण
४. धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय ? भारतीय संविधानांतर्गत धर्मनिरपेक्षता आणि धर्मस्वातंत्र्य यांच्यातील प्रासंगिकतेची चर्चा करा. १५ गुण
५. मागासवर्गीय पदासाठीच्या आरक्षणाचे वर्क आणि पदोन्नतीमधील आरक्षणासह राखीव जागा पुढे नेण्यांत येणा-या नियमासहित स्पष्ट करा. १५ गुण

भाग- ब

६. भारतीय राज्यघटनेतील विविध मूलभूत स्वातंत्र्यांची चर्चा करा. त्या स्वातंत्र्यावरील संबंधित वाजवी निर्बंधांवर चर्चा करा. १० गुण

७. एकांताच्या अधिकारा संबंधित न्यायिक निवाडयांसह समीक्षात्मक टिप्पणी लिहा. १० गुण
८. जनहित याचिका या शब्दाची व्याख्या करा. महत्वपूर्ण न्यायिक निवाडयांच्या मदतीने त्यावर एक संक्षिप्त टीप लिहा. १० गुण
९. भारतीय राज्यघटनेतील कलम ३६८ मधील घटनादुरुस्तीच्या तरतुदींची अविदित्यता. १० गुण

भाग – क

१. खालीलपैकी कोणत्याही **तीन** वर संक्षिप्त टीप लिहा. १५ गुण
- अ. मूलभूत हक्क आणि राज्याची मार्गदर्शक तत्वे यांच्यातील संबंध
- ब. मूलभूत कर्तव्ये
- क. महादेश प्राधिलेख
- ड. विभक्त करण्यायोग्यतेचा सिध्दांत
- इ. बिगार आणि तत्सम प्रकारची जबरदस्ती

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester – II)

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

PART –A

[3X15 =45]

Q.1) “A Hindu Coparcenary is a creature of Law”-State the Rights of Coparceners with the help of illustration.

Q.2) Examine the relevance of Doctrine of Notional Partition in the light of Hindu Succession (Amendment) Act, 2005.

Q.3) Explain the meaning and nature of Right of Pre-emption. Discuss in Detail Subject Matter, Formalities and legal effect of it including grounds of Loss of the Right of Pre-emption.

Q.4) Explain the Meaning, Definition and Characteristics of Wakf. Discuss the provisions relating to Appointment, Removal, Powers and Duties of Mutawalli.

Q.5) Discuss the rules relating to distribution of property among Parsis under the Indian Succession Act, 1925.

PART- B

[2X10=20]

Q.6) Explain the concept of 'Will and Codicils'. Discuss in details provisions relating to construction of Will under Indian succession Act, 1925.

Q.7) Explain Marz-ul-Maut. What is the Law regarding death bed gifts and acknowledgement

Q.8) Explain details the general principles of inheritance under Muslim Personal Law. Discuss the difference between Sunni and Shia law of inheritance.

Q.9) Discuss the provisions relating to succession of other than Parsis's property under the Indian Succession Act, 1925 with illustrations.

PART -C

[3X5=15]

1. 'A' bequeaths all his property to B, except certain stocks and funds which he bequeaths to C. Explain the Kinds of Legatees.

2. 'P' a Parsi male dies intestate leaving behind his father, mother, widow, son and daughter. Distribute his property.

3. A Hindu Female dies intestate leaving behind her a legitimate daughter, an illegitimate son and a step son. Devolve her property.

4. X, an unmarried Hindu female dies intestate. Her real Sister, real brother and stepmother claim shares in the property of X. What will be the shares of each one of them.

5. 'M' an admiral who commands naval forces, but who lives on shore, and only occasionally goes on board his ship. Is he entitled to make privilege will?

*****

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0502 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester – II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. **भाग अ** मधील कोणत्याही **तीन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग अ** मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. **भाग ब** मधील कोणत्याही **दोन प्रश्नांची** उत्तरे द्या. **भाग ब** मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. **भाग क** मधील कोणत्याही **तीन संक्षिप्त** टीप लिहा. **भाग क** मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे **पूर्ण गुण** दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

१. “हिंदू कोपार्सनरी ही कायदयाची निर्माती आहे.”. हिंदू कोपार्सनरचे विविध अधिकार उदाहरणासंह स्पष्ट करा.
२. हिंदू (उत्तराधिकारी) अधिनियम, २००५ च्या प्रकाशात कल्पनात्मक विभाजनाच्या सिध्दांताची प्रासंगिकता तपासा.
३. राइट ऑफ प्री-एम्प्शनचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा. प्री-एम्प्शनच्या अधिकाराच्या नुकसानाच्या कारणांसह औपचारिकता आणि कायदेशीर परिणाम विषयावर तपशीलवार चर्चा करा.
४. वक्याचा अर्थ, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. मुतवल्लीची नियुक्ती, काढून टाकणे,अधिकार आणि कर्तव्ये यांच्याशी संबंधित तरतुदींवर चर्चा करा.
५. भारतीय उत्तराधिकार कायदा, १९२५ अंतर्गत पारशी लोकांमध्ये मालमत्तेच्या वितरणाशी संबंधित नियमांची चर्चा करा.

भाग ब**(२X 10= २०)**

६. 'विल आणि कोडीसिल' ही संकल्पना स्पष्ट करा. संबंधित तरतुदींमध्ये भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम, १९२५ अंतर्गत मृत्युपत्राचे तपशीलवार चर्चा करा.
७. मज-उल-मौत स्पष्ट करा. मृत्यूशय्येची भेटवस्तू आणि पावती यासंबंधी कायदा काय आहे?
८. मुस्लिम वैयक्तिक कायद्यांतर्गत वारसाच्या सामान्य तत्वांचे तपशील स्पष्ट करा. सुन्नी आणि शिया वारसा कायद्यातील फरक काय आहे?
९. भारतीय उत्तराधिकार कायदा, १९२५ पारशी लोकांच्या मालमत्तेव्यतिरिक्त इतर उत्तराधिकाराशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

भाग क**(३X ५= १५)**

१. 'अ' त्याची सर्व मालमत्त 'बी' ला देतो, काही साठा आणि निधी वगळता तो 'क' ला देतो. अशी परिस्थितीमध्ये लेगेटीजचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. 'पी' एक पारशी पुरुष त्याचे वडील, आई, विधवा, मुलगा, मुलगी आणि मुलगी सोडून मृत्यूमुखी पडतो. त्याची मालमत्ता वाटून द्या.
३. हिंदू स्त्रीचा मृत्यू नंतर तिच्या मागे वैध मुलगी, एक अवैध मुलगा आणि एक सावत्र मुलगा आणि एक सावत्र मुलगा राहतात. अशा परिस्थितीमध्ये तिची मालमत्त हस्तांतरित करा.
४. 'एक्स' अविवाहित हिंदू स्त्रीचा मृत्यू झाला. तिची सख्खी बहीण, सख्या भाऊ आणि सावत्र आईचा एक्स च्या मालमत्तेतील शेअर्स मागतात. त्यांच्यापैकी प्रत्येकाचे शेअर्स किती असतील.
५. नौसैनिकांना कमांड देणारा, पण किना-यावर राहणार, आणि फक्त कधीकधी त्याच्या जहाजावर जातो. त्याला विशेषाधिकार इच्छापत्र करण्याचा अधिकार आहे का?

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0603: LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester – II)

Time: 03 Hours

Max. Marks: 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*
-

PART – A (Any Three)

[3X15 = 45]

- Q1)** State the rights of a surety against (i) the creditor, (ii) the principal Debtor & (iii) Co-sureties illustrate your answer?
- Q2)** Define Bailment & briefly state the rights & duties of bailee?
- Q3)** Discuss briefly the various modes by which an agency may be terminated?
- Q4)** Explain briefly the implied conditions & warranties in a contract of sale of goods?
- Q5)** What is meant by implied authority of a partner? What are the statutory restrictions on a partners implied authority?

PART – B (Any Two)

[2X10 = 20]

- Q6)** Define partnership. What are the essential elements of a partnership?
- Q7)** Discuss the remedies available to a buyer against the seller for breach of contract.
- Q8)** Define pledge & state the respective rights & duties of pawnor
- Q9)** State & explain the circumstances under which surety is discharged from his disability.

PART – C

[3X5 = 15]

- Q10)** Write Short note on (Any Three)
- a) Advantage of limited liability partnership
  - b) Doctrine of ‘Caveat Emptor’
  - c) Auction Sale
  - d) ‘Holding out’
  - e) Kinds of Agents.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

Savitribai Phule Pune University, Pune

And

New Law College, Ahmednagar

First Year LL.B (Three Year Course) (Semester – II)

LC-0603- Law of Contract – II

(2017 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(१५X३)

१. जामीनदाराचे (Surety's) क्रेडिटर (Creditor) व मुख्य कर्जदार (Principal Debtor) तसेच सह-जामीनदार विरुद्ध कोणते हक्क आहेत ते विषद करा.
२. बेलमेंट संज्ञा विषद करा व बेलिचे हक्क व कर्तव्य स्पष्ट करा.
३. एजन्सी समाप्त केली जाऊ शकते अशा विविध पध्दतीचे वर्णन करा.
४. वस्तु विक्रीच्या दरातील अंतर्भूत कंडिशनस व वॉरनटिंग कोणत्या आहेत ते स्पष्ट करा.
५. भागीदाराची अंतर्भूत अधिकार (Implied Authority) म्हणजे काय? भागीदारीच्या कायदयाने अंतर्भूत अधिकारावर कशा प्रकारे नियंत्रीत केले आहे ते स्पष्ट करा.

भाग ब

(१०X २)

६. भागीदारीची व्याख्या लिहा व भागीदारीसाठी अत्यावश्यक असणारे घटक सांगा.
७. विक्रेत्याने कराराचा (Contract of Sale) भंग केल्यास खरेदीदारास वस्तु विक्री कायदया अंतर्गत काय उपाय आहेत ते स्पष्ट करा.
८. तारण (pledge) कराराची व्याख्या लिहा. तारण करारा अंतर्गत पावनार (pawnor) चे हक्क व कर्तव्य स्पष्ट करा.
९. कोणत्या परिस्थितीमध्ये कायदयाने जामीनादार मुक्त केला जातो ते सांगा व स्पष्ट करा.

भाग क

(३X ५)

१०. खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे उत्तरे लिहा.

१. लिमिटेड लायब्लिटी पार्टनरशिप चे कोणते फायदे आहेत.
२. कॅव्हेट एम्पटर संकल्पना.
३. लिलाव विक्री पद्धत
४. होल्डींग आऊट
५. एजंटचे प्रकार

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

**LC 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW
(2017 Pattern) (Semester – II)**

Time : 03 Hours

Max. Marks: 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.
-

PART-A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the terms "Assault", "Battery" as tort. and distinguished between Assault and Battery. State also the defenses available in each of them.
- Q2)** Explain vicarious liability. State when master is liable for act of his servant. Support answer with the help of leading judgments.
- Q3)** "Tort is a civil wrong for which the remedy is a common law action for unliquidated damages and which is not exclusively a breach of contract, breach of Trust or other equitable obligation". Comment.
- Q4)** Define the term "Defamation". State kinds of Defamation. Discuss various defenses available to the defendant in an action for defamation.
- Q5)** Discuss various judicial remedies available in an action for Tort.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the maxim 'Damnum sine injuria' and 'Injuria sine damnum' in detail'
- Q7)** Explain Strict liability and its evolution as Absolute liability by supreme Court of India.
- Q8)** Define Trespass to land and remedies available against an action for trespass to land?
- Q9)** Define Nuisance. State also kinds of Nuisance.

PART-C

[3×5=15]

Q10) Write short Notes on any Three:

- A) Procedure on admission on complaint before State Forum.
- B) Deficiency in service.
- C) Restrictive Trade practice.
- D) Jurisdiction and power of National Commission.
- E) Complaint.

*****

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LC 0604 : TORT AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester – II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३X १५= ४५)

१. प्रत्यक्ष हल्ला/इजा करण्याची भीती निर्माण करणे (Assault) व प्रत्यक्ष हल्ला/इजा करणे (Battery) हे शब्द स्पष्ट करा. आणि प्रत्यक्ष हल्ला/इजा करण्याची भीती निर्माण करणे Assault व प्रत्यक्ष हल्ला/इजा करणे (Battery) यातील फरक सांगा. त्याचबरोबर या प्रत्येका मध्ये उपलब्ध असलेले बचाव सांगा.
२. बदली उत्तरदायित्व स्पष्ट करा. (Vicarious Liability) मालक (Master) सेवकांने केलेल्या कृतीसाठी (act of Servant) कधी जबाबदार असतो ते सांगा. महत्त्वाच्या न्यायालयीन निवड्याचा उतराला आधार द्या.
३. " अपकृत्य (tort) हे एक दिवाणी अपराध (civil wrong) आहे की ज्या करिता इंग्लिश कायद्यान्वये अनिश्चित प्रमाणातील नुकसान भरपाई करिता दावा करणे (action For unlimited damages) हा एक उपाय आहे की जो करार भंग करणे/कराराच्या अटीचे उल्लंघन करणे (breach of contract) , विश्वासघात करणे (breach of trust (किंवा इतर न्याय संगतदायित्व equitable obligations) यापासून भिन्न आहे यावर समीक्षा करा."
४. मानहानी (Defamation) शब्दाची व्याख्या सांगा. मानहानीचे प्रकार सांगा (kinds of Defamation) मानहानीच्या दाव्यातील प्रतिवादीला उपलब्ध असलेल्या विविध न्यायालयीन बचवांची (judicial Remedies) चर्चा करा.
५. दिवाणी अपकृत्य दाव्यातील (Action for Tort) उपलब्ध असलेल्या विविध न्यायालयीन उपायोजनांची (Judicial Remedies) चर्चा करा.

भाग ब

(२X 10= २०)

६. डयामनम साइन इंजुरीया व इंजुरीया साईन डयामनम या तत्त्वांची तपशीलवार चर्चा करा.
७. कठोर दायित्व(Strict Liability (व त्याचा भारतीय न्यायालयाकडून एक परिपूर्ण विकास(It's evolution as Absolute Liability) चे स्पष्टीकरण करा.
८. जमिनीवरील अतिक्रमणाची(Trespass to Land) व्याख्या सांगा व जमिनीवरील अतिक्रमण वरील उपाय योजना(Remedies) सांगा.
९. उपद्रव(Nuisance)ची व्याख्या व उपद्रवाचे प्रकार(Kinds of Nuisance) सांगा.

भाग क

(३X ५= १५)

- अ. फिर्याद दाखल केल्यावर राज्य मंचा समोरील फिर्याद प्रक्रिया.(Procedure before State Commission on admission of Complaint)
- ब. सेवेतील कमतरता.(Deficiency in Service)
- क. प्रतिबंधित व्यापारी प्रथा.(Restrictive Trade Practice)
- ड. राष्ट्रीय आयोगाचे अधिकार क्षेत्र व अधिकार.Jurisdiction and Power of National Commission)
- इ. फिर्याद.(Complaint)

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

**LO 0609 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II
(2017 Pattern) (Semester – II)**

Time : 03 Hours

Max. Marks : 80

Introductions to candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
  - 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
  - 3) Answer questions no. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.*
-

PART - A

[3x15=45]

- Q1)*** Discuss the subject matter of Copyright. State and explain the rights of authors of various works under the copyright law.
- Q2)*** What is mean by invention? Discuss patentable and non-patentable inventions under The Patent Act, 1970.
- Q3)*** Describe the conditions and procedure for registration of Trade Marks in India.
- Q4)*** Discuss the meaning, definition, functions and characteristics of Geographical Indications.
- Q5)*** Discuss the remedies against infringement of registered design.

P.T.O.

PART -B

[2x10=20]

- Q6)** Trace the history and development of Copyright law in India.
- Q7)** Explain rights and obligations of patentee.
- Q8)** Distinguish between Geographical Indications and Trademarks.
- Q9)** Explain the law relating to protection of plant variety and farmer's rights in India.

PART -C

[3x5=15]

Q10) Write Short Notes on (Any Three):

- a) Copyright Societies.
- b) Patent of addition.
- c) Domain name protection under trade mark law.
- d) Traditional Knowledge.
- e) Protection of Bio-Diversity.

[Total No. of Question: 10]

SEAT No. -

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

And

NEW LAW COLLEGE, AHMEDNAGAR

First Year LL.B. (Three Year Course)

LO 0609 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II

(2017 Pattern) (Semester – II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : ३ तास

एकूण गुण : ८०

परीक्षार्थीना सूचना-

१. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न १५ गुणांचा आहे.
२. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न १० गुणांचा आहे.
३. भाग क मधील कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीप लिहा. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न ५ गुणांसाठी आहे.
४. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग अ

(३ X १५ = ४५)

- प्र.१) कॉपीराइटच्या विषयावर चर्चा करा. कॉपीराइट कायदांतर्गत विविध कार्यांच्या लेखकांच्या अधिकारांचे वर्णन करा आणि स्पष्ट करा.
- प्र.२) आविष्कार म्हणजे काय? पेटंट कायदा, १९७० अंतर्गत पेटंट करण्यायोग्य आणि पेटंट न करण्यायोग्य आविष्कारांची चर्चा करा.
- प्र.३) भारतातील ट्रेड मार्क्सच्या नोंदणीसाठीच्या अटी आणि प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्र.४) भौगोलिक संकेतांचा अर्थ, व्याख्या, कार्ये आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्र.५) नोंदणीकृत डिझाइनच्या उल्लंघनाविरुद्धच्या उपायांवर चर्चा करा.

भाग- ब

[२x१०=२०]

प्र.६) भारतातील कॉपीराइट कायद्याचा इतिहास आणि विकासाचा मागोवा घ्या.

प्र.७) पेटंटधारकाचे अधिकार आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

प्र.८) भौगोलिक संकेत आणि ट्रेडमार्क यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.९) भारतातील वनस्पतींच्या जाती आणि शेतकऱ्यांच्या हक्कांच्या संरक्षणाशी संबंधित कायदा स्पष्ट करा.

भाग- क

[३x५= १५]

प्र.१०) लहान नोट्स लिहा (कोणत्याही तीन):

अ) कॉपीराइट सोसायट्या.

ब) पेटंटऑफ अॅडिशन.

क) ट्रेडमार्क कायद्यांतर्गत डोमेन नाव संरक्षण.

ड) पारंपारिक ज्ञान.

इ) जैव-विविधतेचे संरक्षण.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2726

[Total No. of Pages : 4

[6012]-31

Second Year LL.B. Three Year Course

LAW

**LC - 0701 : Constitutional Law - II
(2017 Pattern) (Theory) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Part - A Part - B and Part - C are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 3) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 4) *Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 05 marks.*

PART-A

Q1) 'The Constitution of India is neither federal nor unitary but it is mixture of both'. Explain.

Q2) Write in detail on the scope and extent of the 'Executive Powers of the Union'.

Q3) Discuss the writ jurisdiction of the Supreme Court Under Article 32 of the Constitution.

Q4) What are the different kinds of emergencies provided in the Constitution? Also explain its effects on the fundamental rights given in Part III of the Constitution.

Q5) Discuss in detail different powers and privileges of the Governor in State.

P.T.O.

PART-B

Q6) What is the procedure for passing an 'Ordinary Bill' and 'Money Bill' ? Also Distinguish between them.

Q7) Write on the post of Vice President and also explain under what circumstances he acts as President?

Q8) Write when parliament can legislate with respect to matters in the State List.

Q9) What are the provisions under the Indian Constitution regarding appointment, functions and powers of the 'Election Commission'.

PART - C

Q10) Write short notes on any three of the following.

- a) Punchhi Commission.
- b) Rajmannar Committee.
- c) Financial Emergency.
- d) Vicarious Liability of Government.
- e) Present status of Article 370 of the Constitution.

* * *

Total No. of Questions : 10]

P2726

[6012]-31

Second Year LL.B. Three Year Course

LAW

LC 0701 : Constitutional Law - II
(2017 Pattern) (Theory) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ, भाग-ब आणि भाग - क अनिवार्य आहेत.
  - 2) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 4) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

- प्र.1) 'भारताचे संविधान हे ना संघीय आहे ना केंद्रीय आहे परंतु ते दोन्हीचे मिश्रण आहे' या विधानाचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.2) केंद्र सरकारचे कार्यकारी अधिकार कसे व किती आहेत यावर सविस्तर लिहा.
- प्र.3) संविधानाच्या कलम 32 खालील सर्वोच्च न्यायालयाचे वेगवेगळे याचिका (writs) मंजूर करण्याचे अधिकार त्याच्यावर चर्चा करा.
- प्र.4) संविधानातील वेगवेगळ्या आणीबाणी विषयक तरतुदी कोणत्या आहेत? या तरतुदींचा संविधानाच्या भाग तीन मधील मूलभूत अधिकारावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.5) राज्याच्या राज्यपालांचे अधिकार आणि विशेषाधिकार यावर विस्ताराने लिहा.

भाग - ब

- प्र.6)** 'साधारण विधेयक' व 'धन विधेयक' या दोन्हीची मंजूरी प्रक्रिया कशी आहे ते सांगा तसेच त्यामधील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.7)** भारताचे उपराष्ट्रपती या पदासंदर्भातील तरतुदीवर लिहा व ते कोणत्या परिस्थितीत राष्ट्रपती पदाचा कार्यभार सांभाळतात याबाबत लिहा.
- प्र.8)** संसद राज्यसूचीमध्ये दिलेल्या विषयांवर कायदा कधी करू शकते यावर सविस्तर लिहा.
- प्र.9)** संविधानातील निवडणूक आयोगाच्या पदाधिकाऱ्यांच्या नेमणुका, त्यांचे कार्य व अधिकार यावर चर्चा करा.

भाग - क

प्र.10) खालील पैकी कोणत्याही तीन विषयांवर लघु विवेचन करा.

- अ) पंछी आयोग
- ब) राजमन्त्र समिती
- क) आर्थिक आणबिणी
- ड) सरकारची पर्यायी (vicarious) जबाबदारी
- इ) घटनेतील कलम 370 ची सध्यास्थिति

* * *

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-4332

[Total No. of Pages : 4

[6012]-32

LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LC - 0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define "Sale". Explain the essential conditions for effecting a sale and what are the difference between sale and Agreement to sell.
- Q2) Explain the Doctrine of Fraudulent Transfer with reference to the provisions of the Transfer of Property Act, 1882.
- Q3) What is meant by Marshalling and Contribution? How far they are permitted in the law of mortgages.
- Q4) State briefly the Doctrine of Lis-pendense. Can the Doctrine be availed by a person who himself transfers the property pendent elite?
- Q5) What is "Easement"? Mention the Conditions in which an easement can be acquired.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Examine the Doctrine of Rule against Perpetuity.
- Q7)** What is a Quasi-easement? State the characteristics of easements of necessity.
- Q8)** Define Concept of 'Charge'. Distinguish between Fixed Charge and a Floating Charge.
- Q9)** What is Exchange? Explain the rights of a party deprived of things of an Exchange.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes (any three) :

- a) Revocation of License.
- b) Right of redemption.
- c) Servient Heritage.
- d) The disturbance of easement.
- e) Right of foreclosure.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

P-4332

[6012]-32

LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LC - 0702 : मालमत्ता कायदा आणि इझमेंट
(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) “विक्री” ची व्याख्या करा. “विक्री” प्रभावी होण्यासाठी आवश्यक अटी आणि विक्री आणि विक्री करार यात काय फरक आहे ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) मालमत्ता हस्तांतरण कायदा, 1882 च्या तरतुदींच्या संदर्भासह फसव्या हस्तांतरणाच्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 3) मार्शलिंग आणि योगदान म्हणजे काय? गहाण ठेवण्याच्या कायद्यात त्यांना कितपत परवानगी आहे.
- प्रश्न 4) लिस-पेंडन्सचा सिद्धांत थोडक्यात सांगा. स्वतः प्रलंबित उच्चभू मालमत्ता हस्तांतरित करणाऱ्या व्यक्तीला सिद्धांताचा लाभ घेता येईल का?
- प्रश्न 5) “इझमेंट” म्हणजे काय? ज्या अटींमध्ये “इझमेंट” मिळू शकतो त्याचा उल्लेख करा.

- प्रश्न 6)** शाश्वततेच्या विरूद्ध नियमाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 7)** अर्ध-इझमेंट म्हणजे काय? आवश्यकतेच्या इझमेंट ची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 8)** 'चार्ज' ची संकल्पना परिभाषित करा. फिक्स्ड चार्ज आणि फ्लोटिंग चार्ज यांच्यात फरक करा.
- प्रश्न 9)** "एक्सचेंज" म्हणजे काय? एक्सचेंजच्या गोष्टींपासून वंचित असलेल्या पक्षाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) लहान नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) परवाना रद्द करणे
- ब) विमोचना अधिकार
- क) सेवा देणारा वारसा
- ड) इझमेंटचा त्रास
- इ) फोरक्लोजरचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2727

[Total No. of Pages : 4

[6012]-33

**Second Year LL.B. (Three Year Course)
PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LC 0703)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 5 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Explain the Relationship between International law and Municipal Law in the context of American and Indian Practice'

Q2) State is not the only subjects of International Law? Discuss critically

Q3) Explain in detail the theoretical basis of International Law

Q4) Examine and explain the Nature and Definition of International Law given by different jurists.

Q5) What are the different Sources of International Law as per the Statute of International Law

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

Q6) Discuss the Concept of jurisdiction and explain different kinds of Jurisdictions exercised under International law.

Q7) Discuss the importance and concept of State territory and explain various kinds of territories recognized by International Law.

Q8) What is mean by Codification of International Law. Discuss the role of International Law Commission.

Q9) Discuss the law relating to Extradition under International Law.

PART - C

Q10) Attempt any three questions.

[3×5=15]

- a) Nationality of Married Women.
- b) Extra Territorial Asylum.
- c) Role and Status of UNHCR under International law.
- d) Jurisdiction of International Court of Justice.
- e) Importance of Security Council.

* * *

Total No. of Questions : 10]

P2727

[6012]-33

Second Year LL.B. (Three Year Course)
PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LC 0703)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1) आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि स्थानिक कायदा यांच्यातील परस्परसंबंध बाबतीत विचारप्रणाली/विविध मतप्रवाह भारतीय आणि अमेरिकन पद्धतींच्या दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्र.2) आंतरराष्ट्रीय कायदा साठी राष्ट्र हाच फक्त एकमेव विषय घटक नाही हे विधान टीकात्मक दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्र.3) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचा पाय दर्शविणारे विविध मतप्रवाह अथवा विचार प्रणाली ची चर्चा करा.
- प्र.4) विविध कायदेतज्ज्ञांनी दिलेल्या आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्वरूप आणि व्याख्याचे परीक्षण करून विश्लेषण करा.
- प्र.5) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयांची स्थापना करणाऱ्या कायदानुसार दिलेल्या आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या स्रोतांचे विश्लेषण करा.

- प्र.6) अधिकार क्षेत्राची संकल्पना विशद करून आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्य केलेल्या विविध प्रकारच्या अधिकार क्षेत्रांचे वर्णन करा.
- प्र.7) राष्ट्र प्रांताचे महत्व आणि संकल्पना विशद करून आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्य केलेल्या विविध प्रकारच्या प्रांताचे प्रकार विशद करा.
- प्र.8) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे कोडिफिकेशन म्हंजे काय आणि या संदर्भात असलेली आंतरराष्ट्रीय कायदा आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.9) आंतरराष्ट्रीय कायद्यानुसार गुन्हेगार प्रत्यार्पण करारनामा संदर्भातील तरतुदीची उहापोह करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- विवाहित महिलांचे नागरिकत्व
- पर-प्रांतामध्ये आश्रय देण्याची संकल्पना
- संयुक्त राष्ट्र संघाचे शरणार्थी संदर्भात असलेले उच्चायुक्तालय संदर्भातील करारनामा
- आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र
- संयुक्त राष्ट्र संघाच्या सुरक्षा परिषदेचे महत्व

* * *

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2728

[Total No. of Pages : 4

[6012]-34

LL.B. - II

(Second Year of Three Year Law Course)

LP0704 : PRACTICAL TRAINING PAPER - I

Professional Ethics and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part-C. Each question in part-C is for 5 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) Explain the History of Legal Profession in India with recent developments.

Q2) Discuss the provisions relating to Norms of Professional Ethics and Duties to be followed by an Advocate.

Q3) Define Professional Misconduct. Explain the provisions relating to complaint and appeals for Professional Misconduct under the Advocates Act, 1961.

Q4) Define the term Contempt of Court? Explain Freedom of Speech, Law of Defamation and Contempt of Court from Constitutional Perspectives with recent case laws.

Q5) Explain the procedure for initiating contempt proceeding for Contempt of Supreme Court, High Court and Subordinate Court under the Contempt of Court Act, 1971.

P.T.O.

PART-B

Discuss any Two of the following cases with brief facts, issues involved, arguments, judgment, ratio and your comments : **[2×10=20]**

Q6) S. J. Chaudhary v. State of Delhi, AIR 1984 SC 618.

Q7) Ex-Capt Harish Uppal v. Union of India, AIR 2003 SC 739.

Q8) High Court of Judicature of Bombay v. Manisha Koirala, 2003 Cri. L J 1634 (Bom HC)

Q9) Noorali Babul Thanewala v. KMM Shetty , AIR 1990 SC 464.

PART - C

Q10) Write Short Notes on (Any Three) **[3×5=15]**

- a) Constitution of Committees of Bar Council.
- b) Right of Pre-audience.
- c) Qualification for Admission of Person as Advocate.
- d) Punishment for Contempt of Court.
- e) Defences for Criminal Contempt.

* * *

Total No. of Questions : 10]

P2728

[6012]-34

LL.B. - II

(Second Year of Three Year Law Course)

LP0704 : PRACTICAL TRAINING PAPER - I

Professional Ethics and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) भारतातील विधी व्यवसायाचा इतिहास अलिकडील घडामोडींसह स्पष्ट करा.

प्र.2) वकिलाने पाळल्या जाणाऱ्या व्यावसायिक नीतिमते आणि कर्तव्याच्या निकषांशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.3) व्यावसायिक गैरवर्तणूक परिभाषित करा. वकील कायदा, 1961 अंतर्गत व्यावसायिक गैरवर्तनासाठी तक्रार आणि अपील संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) न्यायालयाचा अवमान या शब्दाची व्याख्या करा. अलिकडच्या केस कायदांसह संवैधानिक दृष्टीकोनातून भाषण स्वातंत्र्य, मानहानीचा कायदा आणि न्यायालयाचा अवमान स्पष्ट करा.

प्र.5) न्यायालयाचा अवमान कायदा, 1971 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालय, उच्च न्यायालय आणि अधीनस्थ न्यायालयाच्या अवमानासाठी अवमान कारवाई सुरू करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

भाग - ब

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रकरणांची थोडक्यात तथ्ये, मुद्दे, युक्तिवाद, निकाल, गुणोत्तर आणि तुमच्या टिप्पण्यांसह चर्चा करा. [2×10=20]

प्र.6) एस. जे. चौधरी वि. दिल्ली राज्य, आकाशवाणी 1984 एससी 618.

प्र.7) माजी-कॅप्टन हरीश उप्पल वि. युनियन ऑफ इंडिया, AIR 2003 SC 739.

प्र.8) बॉम्बे उच्च न्यायालय विरुद्ध मनीषा कोईराला, 2003 Cri. L J 1634 (Bom HC).

प्र.9) नूरअली बाबुल ठाणेवाला विरुद्ध KMM शेटी, AIR 1990 SC 464.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) बार कौन्सिलच्या समित्यांची रचना
- ब) पूर्व-प्रेक्षकाचा अधिकार
- क) वकील म्हणून व्यक्तीच्या प्रवेशासाठी पात्रता
- ड) न्यायालयाच्या अवमानासाठी शिक्षा
- इ) गुन्हेगारी अवमानासाठी बचाव

* * *

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2729

[Total No. of Pages : 4

[6012]-35

**Second Year LL.B. (Three Year Law Course)
COMPARATIVE CONSTITUTIONS
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0705)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. The question no. 10 is for 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries.' Write a detail note on the significance and importance of study of Comparative Constitution.
- Q2)** Critically examine applicability of foreign precedents in interpretation of the Constitution of India with the help of instances of application and instances of departures from foreign precedents.
- Q3)** Elaborately explain concept of Co-operative federalism. Examine transition from competitive federalism to Co-operative Federalism.
- Q4)** Elaborately explain the need of amending Constitution. Elucidate Amending power in India, U.S. and Australia to amend Constitution.
- Q5)** Explain the meaning and importance of Constitutional Law. How Constitutional Law is distinguished from Ordinary Law.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the different forms of Government. Critically examine the parliamentary form of Government as prevailing in India.
- Q7)** Comment on “Judge legislates only between gaps. He fills the open spaces in law. How far he may go travelling beyond the walls of interstices cannot be staked out for him on a chart.”
- Q8)** Explain Evolution and Historical Development of Judicial Review and Explain growth of Indian Constitutional Law under Judicial Review.
- Q9)** The essence of federalism lies in the distribution of powers between Centre and State. Comparatively examine legislative relationship between Centre and State.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Short Note (Any three)

- a) Fundamental Rights
- b) Presidential vs Parliamentary Form of Government
- c) Rule of Law
- d) Types of Constitutions
- e) Justiciability of written Constitution

Total No. of Questions : 10]

P2729

[6012]-35

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COMPARATIVE CONSTITUTIONS

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0705)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग - अ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग - ब मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग - क मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** दुसऱ्या देशांच्या शासन पद्धतींचा अभ्यास करण्यासाठी संविधानाचा तुलनात्मक अभ्यासाच्या साधनाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- प्र.2)** भारतीय संविधानाची व्याख्या करण्यासाठी परदेशी उदाहरण लागू होणे याची चिकित्सा करा. परदेशी उदाहरणापासून निर्गमन झाल्याचे उदाहरण स्पष्ट करा.
- प्र.3)** सहकारी संघराज्यवाद ह्या संकल्पनेचे विस्तृत वर्णन करा. स्पर्धात्मक संघराज्यवाद ते सहकारी संघराज्यवाद यांचे संक्रमण तपासा.
- प्र.4)** विस्तार करा कायदा सुधारण्याची गरज. भारत, अमेरिका व ऑस्ट्रेलिया येथील संविधान सुधारणा करण्याचा अधिकार वर्णन करा.
- प्र.5)** संविधानाचे अर्थ व महत्व विशद करा. संविधान व सर्वसाधारण कायदा यांच्यामधील फरक स्पष्ट करा.

- प्र.6)** वेगवेगळ्या शासन पद्धतींचे वर्णन करा. टिप्पणी करा भारताची संसदीय न्याय पद्धती. टिप्पणी करा न्यायाधीश कायद्यामधील रिकाम्या जागा भरतात. हे करत असताना त्याचे अधिकार व बंधन स्पष्ट करा.
- प्र.7)** “न्यायाधीश केवळ अंतरांमध्येच कायदे बनवतात” यावर टिप्पणी द्या. तो कायद्यातील मोकळ्या जागा भरतो. तो अंतराच्या भिंतींच्या पलीकडे किती प्रवास करू शकतो हे त्याच्यासाठी तक्त्यावर मांडता येणार नाही.
- प्र.8)** न्यायिक पुनरावलोकनथाची ऐतिहासिक प्रगती स्पष्ट करा. भारताच्या संविधानाचे उद्‌रणयामध्ये न्यायिक पुनरावलोकनथाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.9)** स्पष्ट करा संघराज्यवादयाच सार म्हणजे केंद्र आणि राज्य यांच्यातील कामाचे विभाजन. केंद्र आणि राज्य यांच्यातील कायदा बनविण्याच्या अधिकाराच्या संबंधाचा तुलनात्मक अभ्यास लिहा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) मूलभूत अधिकार
ब) अध्यक्षीय वि. संसदीय शासन
क) कायद्याचे राज्य
ड) संविधानाचे प्रकार
इ) लेखी संविधानाची न्याय्यता

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2730

[Total No. of Pages : 4

[6012]-36

S.Y.LL.B.

**INVESTMENT AND SECURITIES LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0706)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All parts are compulsory.*
- 2) *Attempt any three questions from part-A, two questions from part-B, and three questions from part-C.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Answer any Three (Each question Carries 15 Marks)

Q1) Enumerate the key features of depository system in India.

Q2) Explain the Concept of Demutualization of stock exchanges and its impact on the Indian economy.

Q3) Explain major provisions of SEBI (Credit Rating Agencies) Regulations, 1999.

Q4) What are the different capital market instruments in Indian Securities Market?

Q5) What are the various functions of SEBI enumerated in Securities Exchange Board of India Act, 1992?

P.T.O.

PART - B

Answer any two (Each question carries 10 marks)

Q6) What are the provisions relating to Public Announcement under the Takeover regulations?

Q7) Discuss the various powers of the Central Government under SEBI Act, 1992.

Q8) Discuss various Rights and Obligations of depositories under the Depositories Act, 1996.

Q9) What is IPO Grading? Discuss in brief the procedure of IPO.

PART - C

Q10) Answer any three short notes (Each note carries 5 Marks)

- a) Derivatives
- b) Insider Trading
- c) Participatory note
- d) History of Capital Markets in India
- e) Re-classification of Promoters into non-promoter

Total No. of Questions : 10]

P2730

[6012]-36

S.Y. LL.B.

**INVESTMENT AND SECURITIES LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0706)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व भाग अनिवार्य आहेत.
2) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न, भाग-ब मधील दोन प्रश्न आणि भाग-क मधील तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

भाग - अ

कोणतीही तीन उत्तरे द्या (प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतील)

प्र.1) भारतातील डिपॉझिटरी प्रणालीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.2) स्टॉक एक्स्चेंजच्या डिम्युच्युअलायझेशनची संकल्पना आणि त्याचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.3) SEBI (क्रेडिट रेटिंग एजन्सी) विनियम, 1999 च्या प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) भारतीय सिक्युरिटीज मार्केटमध्ये भांडवली बाजाराची वेगवेगळी संसाधने कोणती आहेत?

प्र.5) सिक्युरिटी एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया कायदा, 1992 मध्ये SEBI ची विविध कार्ये कोणती आहेत?

भाग - ब

कोणतीही दोन उत्तरे द्या (प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतील)

प्र.6) टेकओव्हर नियमांतर्गत सार्वजनिक घोषणेशी संबंधित काय तरतुदी आहेत?

प्र.7) सेबी कायदा, 1992 अंतर्गत केंद्र सरकारच्या विविध अधिकारांची स्पष्ट करा.

प्र.8) डिपॉझिटरीज कायदा, 1996 अंतर्गत डिपॉझिटरीजचे विविध अधिकार आणि दायित्वे यांची चर्चा करा.

प्र.9) IPO ग्रेडिंग म्हणजे काय? IPO च्या प्रक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येक टिपेस 5 गुण असतील)

- अ) व्युत्पन्न
- ब) इनसायडर ट्रेडिंग
- क) सहभागी नोट
- ड) भारतातील भांडवली बाजाराचा इतिहास
- इ) प्रवर्तकांचे गैर-प्रवर्तकांमध्ये पुनर्वर्गीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2731

[Total No. of Pages : 4

[6012] 37

Second Year LL.B.

LO 0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the Candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part C. Each question in Part C carries 5 Marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the different offences and punishments under the Prevention of Corruption Act 1988?

Q2) Comment on the functioning of the Juvenile Justice Board under the Juvenile Justice (Care and protection of Children) Act, 2015.

Q3) Discuss the various provisions relating to executive powers and duties of the police under the Maharashtra Police Act, 1951.

Q4) State the provisions related to investigation, trial and punishment under the Information Technology Act, 2000.

Q5) Define Organized Crime. Elaborate on the special procedure relating to change in rules of Evidence and Criminal Procedure under the Maharashtra Control of Organized Crime Act 1999.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the special measures for maintenance of public order and safety of the state under the Maharashtra Police Act, 1951.
- Q7)** Elaborate the provisions relating to investigation under the Prevention of Corruption Act, 1988?
- Q8)** Discuss the procedure relating to children in conflict with law under the J.J. Act 2015?
- Q9)** What are the offences and penalties under the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act 1985?

PART - C

[3×5=15]

Q10) Short Notes

- a) Adoption under the JJ Act 2015
- b) Authorities and officers under the N.D.P.S. Act
- c) Definition of Public servant under the Prevention of Corruption Act
- d) Salient features of the I.T. Act 2000.
- e) Courts and Public Prosecutor under MCOCA

Total No. of Questions : 10]

P2731

[6012]-37

Second Year LL.B.

LO 0707 : CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न करून घ्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा 1988 अंतर्गत विविध गुन्हे आणि शिक्षा स्पष्ट करा?

प्र.2) बाल न्याय (मुलांची काळजी आणि संरक्षण) कायदा, 2015 अंतर्गत बाल न्याय मंडळाच्या कार्यपद्धतीवर टिप्पणी.

प्र.3) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत पोलीसांच्या कार्यकारी अधिकार आणि कर्तव्याशी संबंधित विविध तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.4) अंतर्गत तपास, खटला आणि शिक्षेशी संबंधित तरतुदी सांगा माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000.

प्र.5) संघटित गुन्हेगारीची व्याख्या करा. महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा 1999 अंतर्गत पुरावा आणि फौजदारी प्रक्रियेच्या नियमांमधील बदलाशी संबंधित विशेष कार्यपद्धती विस्तृत करा.

प्र.6) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत राज्याची सार्वजनिक सुव्यवस्था आणि सुरक्षितता राखण्यासाठी विशेष उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्र.7) लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा, 1988 अंतर्गत तपासासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा?

प्र.8) J.J. Act 2015 अंतर्गत कायद्याच्या विरोधातील मुलांशी संबंधित प्रक्रियेची चर्चा करा?

प्र.9) अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थ कायदा 1985 अंतर्गत कोणते गुन्हे आणि दंड आहेत?

भाग - क

प्र.10) लहान टिपा.

[3×5=15]

- अ) जेजे कायदा 2015 अंतर्गत दत्तक घेणे
- ब) N.D.P.S. अंतर्गत अधिकारी आणि अधिकारी कायदा
- क) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत लोकसेवकाची व्याख्या
- ड) I.T. ची ठळक वैशिष्ट्ये कायदा 2000.
- इ) MCOCA अंतर्गत न्यायालये आणि सरकारी वकील

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2732

[Total No. of Pages : 4

[6012]-38

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COOPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0708)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part - A. Each question in part - A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from Part - B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions from part - C. as directed. Each question in Part - C is for 5 Marks.*

PART - A

Answer any Three of the following questions:

- Q1)** What is the procedure for registration of cooperative societies under the Maharashtra Cooperative Societies Act, 1960?
- Q2)** Discuss the Constitutional Provisions with recent case laws relating to Cooperative Societies.
- Q3)** Explain in detail the procedure of admission, removal and expulsion of a member from the Cooperative Society.
- Q4)** Define Cooperation. Distinguish between capitalist, Socialist and cooperative forms of organisations.
- Q5)** What are the provisions for election of managing committee of the cooperative societies? Module 7

P.T.O.

PART - B

Answer any two of the following questions.

Q6) Discuss the characteristics of Cooperative society, highlighting the role and functions of different kinds of Cooperative societies.

Q7) Enumerate the rights, privileges and immunities and liabilities of Cooperative Society.

Q8) How can the funds of the cooperative societies be utilised? Mention restrictions on utilisation of the funds, if any.

Q9) Explain the provisions relating to constitution and powers of Maharashtra State Cooperative Courts.

PART - C

Q10) Write short note on Any Three of the following:

- a) National Cooperative Development Corporation
- b) Bye-laws of Cooperative Societies
- c) Power of Registrar over accounts of the Cooperative Society
- d) State aid to cooperative societies
- e) Offences and penalties under the Maharashtra Cooperative Societies Act, 1960

Total No. of Questions : 10]

P2732

[6012]-38

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

COOPERATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0708)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग - अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग - ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग - क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- प्र.1) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत सहकारी संस्थांची नोंदणी करण्याची प्रक्रिया काय आहे?
- प्र.2) सहकारी संस्थांशी संबंधित अलीकडील प्रकरण कायद्यांसह घटनात्मक तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.3) सहकारी संस्थेतून सभासदांना प्रवेश देणे आणि काढून टाकणे (रिमूवल) आणि निष्कासित करणे (एक्स्पल्शन) या प्रक्रियेचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.4) सहकार्याची व्याख्या लिहा. भांडवलशाही, समाजवादी आणि सहकारी स्वरूपाच्या संस्थामधील फरक लिहा.
- प्र.5) सहकारी संस्थांच्या व्यवस्थापकीय समितीच्या निवडणुकीसाठीच्या तरतुदी लिहा. मॉड्यूल 7.

भाग - ब

खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

प्र.6) विविध प्रकारच्या सहकारी संस्थांची भूमिका आणि कार्ये अधोरेखित करून सहकारी संस्थेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.7) सहकारी संस्थेचे अधिकार, विशेषाधिकार, विशेष सूट (इम्मनीटी) आणि दायित्वे लिहा.

प्र.8) सहकारी संस्थांच्या निधीचा वापर कसा करता येईल? निधीच्या वापरावरील निर्बंध, असल्यास, नमूद करा.

प्र.9) महाराष्ट्र राज्य सहकारी न्यायालयांची घटना आणि अधिकार यासंबंधीच्या तसेच तसेच स्पष्ट करा.

भाग - क

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांवर संक्षिप्त टीप लिहा:

- अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ
- ब) सहकारी संस्थांचे उपविधी (बाय-लॉस)
- क) सहकारी संस्थेच्या खात्यांवर निर्बंधकाचे अधिकार
- ड) सहकारी संस्थांना शासनाद्वारे होणारी मदत
- इ) महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, 1960 अंतर्गत गुन्हे आणि दंड

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P2733

[Total No. of Pages : 4

[6012]-39

**Second Year LL.B. (Three Years Law Course)
PRIVATE INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0709)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

PART - A

Attempt any three questions. (Each question Carries 15 Marks)

[3×15=45]

- Q1)** Explain the meaning and concept of Private International Law. Discuss in detail the Sources of Private International Law.
- Q2)** Evaluate the Relation between Private International law and Public International Law.
- Q3)** Explain the Doctrine Domicile as a connecting factor in application of Private International Law.
- Q4)** Discuss in detail the Law of Non-Contractual Obligations in the light of jurisdictional issues and defences relating to it.
- Q5)** Discuss in detail the process and stages of Characterization under Private International Law.

P.T.O.

PART - B

Attempt any Two questions.(Each question carries 10 Marks.) [2×10=20]

Q6) Discuss Law of Contractual Obligations under private International Law with specific reference to validity and formation of contract.

Q7) Comparatively discuss the law relating to validity of marriage under Indian and English legal system

Q8) Explain the Law relating to validity of Adoption under Indian and English legal system.

Q9) Elaborate on Concept of Property and application of Private International Law.

PART - C

Q10) Attempt any three short notes.(Each question carries 5 Marks) [3×5=15]

- a) Importance of Hague Conference on Private International Law.
- b) Law Relating to Execution of foreign Judgments by Indian Courts.
- c) Intangible Movable Property.
- d) Domicile of dependents.
- e) The foreign court theory.

Total No. of Questions : 10]

P2733

[6012]-39

Second Year LL.B. (Three Years Law Course)

PRIVATE INTERNATIONAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - III) (LO 0709)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व भाग सक्तीचे आहेत.
  - 2) भाग-अ मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नास 15 गुण आहेत.
  - 3) भाग-ब मधील कुठलेही दोन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
  - 4) भाग-क मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नास 05 गुण आहेत.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाचा अर्थ आणि संकल्पना सांगून या कायद्याचेचे स्रोत सांगा.

प्र.2) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि सार्वजनिक आंतरराष्ट्रीयकायद्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाच्या अंमलबजावणीसाठी अधिवास हा घटक एक महत्वाचा दुवा असतो हे विधान टीकात्मक दृष्टीने विशद करा.

प्र.4) गैर करारातून येणाऱ्या विविधप्रकारच्या जबाबदाऱ्या टाळण्यासाठी खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायद्या अंतर्गत दिलेल्या विविध बचावाची चर्चा करा.

प्र.5) खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायद्याच्या दृष्टिकोनातून व्यक्तिचित्रनाची प्रक्रिया आणि स्तरचे महत्व विशद करा.

प्र.6) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यातील करारातून येणाऱ्या विविध प्रकारच्या जबाबदाऱ्या सांगणाऱ्या तरतुदींचा कराराची वैधता आणि निर्माण या संदर्भातून चर्चा करा.

प्र.7) वैधविवाहसंदर्भातील भारतीय आणि इंग्लंडमधील कायद्याचा तुलनात्मक दृष्ट्या उहापोह करा.

प्र.8) दत्तकविधानसंदर्भात भारतीय आणि इंग्लंडमधील कायद्याचा खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्याचा दृष्टीने चर्चा करा.

प्र.9) मालमत्तेची संकल्पना विशद करून त्याची खाजगी आंतरराष्ट्रीयकायदातील अंमलबजावणी स्पष्ट करा.

प्र.10) खालीलपैकी कोणतेही तीन सोडवा.

- अ) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदाच्या दृष्टिकोनातून हेग परिषदेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय न्यायालयामार्फत आंतरराष्ट्रीयन्यायनिवाड्यांची अंमलबजावणी संदर्भातील कायद्याचा उहापोह करा.
- क) भौतिक अस्तित्व नसलेली जंगम मालमत्ता.
- ड) अवलम्बीतांच्या अधिवासाबाबतचा कायदा.
- इ) परदेशी न्यायालयांचा सिद्धांत.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2734

[Total No. of Pages : 4

[6012]-41

LL.B.

Second Year of Three Years Course

LC-0801 : LABOUR & INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.
- 3) Answers question no. 10 from part 'C' as directed. Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain in detail the health and safety measures under the Factories Act, 1948.
- Q2) Discuss the rights and liabilities of workmen under the Employees Compensation Act of 1923.
- Q3) Explain in detail the provisions of Lay off and retrenchment under the Industrial Dispute Act of 1947.
- Q4) Critically analyse the concept of wages and Unfair labour practices in India.
- Q5) Discuss in detail the provisions for the health and welfare of contract labour under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act of 1970.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the directive principles of state policy concerning labour legislation in India.
- Q7)** Discuss in detail the powers of Labour and Industrial Court under the Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q8)** Elaborate on the Unfair Labour Practices Under the Maharashtra Recognition of Trade Unions and Prevention of Unfair Labour Practices Act, 1971.
- Q9)** Discuss the Penalties and Procedures under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.

PART - C

Q10) Write Short notes on any Three .

[3 × 5 = 15]

- a) Labour laws and economic development
- b) Works Committee
- c) Wage Theories
- d) Disadvantages of Strikes
- e) Lock-outs

Total No. of Questions : 10]

P-2734

[6012]-41

LL.B.

Second Year of Three Years Course

LC-0801 : LABOUR & INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत आरोग्य आणि सुरक्षा उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 2) 1923 च्या कर्मचारी भरपाई कायद्यांतर्गत कामगारांचे हक्क आणि दायित्वे यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 अंतर्गत कामावरून कमी आणि छाटणीच्या तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) भारतातील मजुरी आणि अनुचित कामगार पद्धती या संकल्पनेचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 5) 1970 च्या कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायद्यांतर्गत कंत्राटी कामगारांच्या आरोग्य आणि कल्याणासाठीच्या तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.

- प्रश्न 6) भारतातील कामगार कायद्यासंबंधी राज्य धोरणाच्या निर्देशात्मक तत्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र रिकग्निशन ऑफ ट्रेड युनियन्स आणि प्रिव्हेन्शन ऑफ अनफेअर लेबर प्रॅक्टिसेस ऍक्ट, 1971 कामगार आणि औद्योगिक न्यायालयाच्या अधिकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 8) महाराष्ट्र रिकग्निशन ऑफ ट्रेड युनियन्स आणि प्रिव्हेन्शन ऑफ अनफेअर लेबर प्रॅक्टिसेस ऍक्ट 1971 अंतर्गत अनुचित कामगार प्रथांवर तपशीलवार माहिती द्या.
- प्रश्न 9) कंत्राटी कामगार (नियमन आणि निर्मूलन) कायदा, 1970 अंतर्गत दंड आणि प्रक्रियांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) कामगार कायदे आणि आर्थिक विकास
- ब) काम समिती
- क) वेतन सिद्धांत
- ड) संपाचे तोटे
- इ) लॉक-आउट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2735

[Total No. of Pages : 4

[6012]-42

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LC 0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any **THREE** questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 2) Answer any **TWO** questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. Each question in part C carries 5 marks.

PART A

- Q1)** Explain the concept of 'Social Engineering' and Roscoe Pound's proposition of 'Law as a Science of Social Engineering'.
- Q2)** 'Validity and Effectiveness' of norms are two separate concepts, yet they are intimately connected. Explain the relationship between the two as presented by Kelson.
- Q3)** "Jurisprudence is a science of law analyzing essential principles". Explain.
- Q4)** Savigny says "Law grows with the growth and strengthens with the strength of the people and finally dies away as the nation loses its nationality". Do you agree with him? Give reasons.
- Q5)** Define the notion of 'Administration of justice' in civil matters.

P.T.O.

PART - B

- Q6)** Define Ownership. Explain the various characteristics of ownership and different kinds of Ownership.
- Q7)** What is mean by vicarious Liability. Is the concept of vicarious liability limited to civil law or does it also operates in criminal law?
- Q8)** “Legal Personality is an artificial and technical creation of law and exists only in contemplation of law”. Explain.
- Q9)** Plain the meaning of term ‘Property’ Discuss various kinds and modes of acquiring property.

PART - C

Q10) Write short notes on any three of the following.

- a) Essentials of a valid custom.
- b) Subordinate legislation.
- c) No fault liability.
- d) Kinds of Law.

Total No. of Questions : 10]

P-2735

[6012]-42
S.Y. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Three Years Law Course)

LC 0802: न्यायशास्त्र
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग - क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

- प्रश्न 1) 'सोशल इंजिनीअरिंग' ची संकल्पना आणि 'सामाजिक अभियांत्रिकी चे विज्ञान म्हणून कायदा' या रॉस्कोपाउंडच्या प्रस्तावाचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 2) मानकांची वैधता आणि परिणामकारकता या दोन स्वतंत्र संकल्पना आहेत, तरीही त्या एकमेकांशी घनिष्ठपणे जोडलेल्या आहेत. केलसन यांनी मांडल्या प्रमाणे दोघांमधील संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) "न्यायशास्त्र हे आवश्यक तत्त्वांचे विश्लेषण करणारे कायद्याचे शास्त्र आहे" स्पष्ट करणे.
- प्रश्न 4) Savigny म्हणते "कायदावाढीसह वाढतो आणि लोकांच्या सामर्थ्याने बळकट होतो, आणि शेवटी मरतो कारण राष्ट्र त्याचे राष्ट्रीयत्व गमावते". तुम्ही त्याच्याशी सहमत आहात का? कारणे द्या.
- प्रश्न 5) नागरी प्रकरणांमध्ये 'न्यायप्रशासन' या संकल्पनेची व्याख्या करा.

भाग - ब

- प्रश्न 6) मालकीची व्याख्या करा. मालकीची विविध वैशिष्ट्ये आणि मालकीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) विकृत दायित्व म्हणजे काय? ही संकल्पना दिवाणी कायद्याला मर्यादित आहे की फौजदारी कायद्याला सुद्धा आहे काय?
- प्रश्न 8) “कायदेशी व्यक्तिमत्त्व ही कायद्याची कृत्रिम आणि तांत्रिक निर्मिती आहे आणि ती केवळ कायद्याच्या चिंतनातच अस्तित्वात आहे” स्पष्ट करणे.
- प्रश्न 9) ‘मालमत्ता’ या शब्दाचा साधा अर्थ, मालमत्ता मिळवण्याच्या विविध प्रकारांची आणि पद्धतींची चर्चा करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) खालीपैकी कोणत्याही तीनवर लहान टीपा लिहा.
- अ) वैध प्रथेची अनिवार्यता.
- ब) गौणकायदे.
- क) कोणतेही दोष दायित्व नाही.
- ड) कायद्याचे प्रकार.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2736

[Total No. of Pages : 4

[6012]-43

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Years Law Course

LC-0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All Parts are compulsory.
- 2) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 3) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 4) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Fact, fact-in-issue and relevant fact Define and explain in the light of Doctrine of Res Gestae.
- Q2) What is the importance of proved, Not Proved, Disproved, May Presume, Shall presume and Conclusive Proof under Indian Evidence Act, 1872.
- Q3) Define concept of admission and state the relevancy of admission in civil cases.
- Q4) Explain the different kinds of evidence in the light of concept of evidence as defined under Indian Evidence Act, 1872.
- Q5) What is relevancy of Character under Indian Evidence Act?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Exclusion of oral by documentary evidence. Discuss the statement with the help of illustrative cases and Provisions of Indian Evidence Act, 1872.
- Q7)** What is the Importance of Public document under Indian Evidence Act, 1872?
- Q8)** Discuss the law relating to various presumptions relating to documents under Indian Evidence Act, 1872.
- Q9)** Explain the law relating to examination of witness under Indian Evidence Act, 1872.

PART - C

Q10) Answer the following short notes (Any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Electronic Record
- b) Refreshing Memory
- c) Presumptions relating to consent in Rape cases
- d) Hostile Witness
- e) Plea of Alibi

□□□

Total No. of Questions : 10]

P-2736

[6012]-43

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Years Law Course

LC-0803 : LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) सर्व भाग आवश्यक आहेत.
- 2) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 3) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 4) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** तथ्य, वादातील तथ्य आणि संबंधित तथ्य यांची व्याख्या रेस गेस्टी या तत्त्वप्रणाली च्या दृष्टिकोनातून विशद करा.
- प्रश्न 2)** सिद्ध होणे, सिद्ध न होणे, खोटे ठरवणे, गृहीत धरण्यास मुभा असणे, गृहीत धरणे बंधनकारक असणे आणि निर्णायक दृष्टिने सिद्ध मानणे या संकल्पनांचे महत्व भारतीय पुराव्याचा कायदा, 1872 च्या तरतुदीनुसार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** सत्यता मान्य करणे हि संकल्पना विशद करून या संकल्पनेचे दिवाणी दाव्यातील महत्व अधोरेखित करा.
- प्रश्न 4)** भारतीय पुराव्याचा कायदा, 1872 मधील पुराव्याची संकल्पना विशद करून वेगवेगळ्या पुराव्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 च्या दृष्टिकोनातून चारित्र्याचा संबंध स्पष्ट करा?

- प्रश्न 6) कागदोपत्री पुराव्यासमोर तोंडी पुरावा वगळला जातो या विधानाचे महत्व पुराव्याचा कायदा 1872 मधील तरतुदी तसेच संबंधित न्याय निवाड्यांच्या मदतीने विशद करा.
- प्रश्न 7) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 च्या दृष्टिकोनातून सार्वजनिक दस्तऐवजांचे महत्व विशद करा.
- प्रश्न 8) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 नुसार दस्तऐवजांना असलेल्या विविध गृहीतकांच्या तरतुदींचा उहापोह करा.
- प्रश्न 9) भारतीय पुराव्याचा कायदा 1872 नुसार असलेल्या साक्षीदार तपासणी च्या तरतुदींचा उहापोह करा.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) :
- अ) इलेक्ट्रॉनिक रेकॉर्ड
- ब) स्मृतीस उजाळा देणे
- क) बलात्काराच्या गुन्ह्यातील संमती विषयी असलेले गृहीतक
- ड) फुटीरवादी साक्षीदार
- इ) घटनास्थळी उपस्थित नसल्याबाबतचा बचाव

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2737

[Total No. of Pages : 4

[6012]-44

LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LP-0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(2017 Pattern) (Practical Training Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three 'question from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART - A (Attempt Any Three)

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain in detail the grounds for setting aside arbitral award by court under arbitral and Conciliation act 1996.
- Q2)** Explain Historical perspectives of arbitration as a dispute settlement mechanism, and law of arbitration.
- Q3)** Explain mechanism of lok adalat as an effective model for solving dispute in India under Legal Services Authorities Act 1987.
- Q4)** Discuss in detail, the various forms of alternate dispute resolution.
- Q5)** Explain foreign award and Geneva convention award in detail.

P.T.O.

PART - B (Attempt Any Two)

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is mediation, benefits of mediator and role of mediator?
- Q7)** What is the procedure to appoint arbitrator and grounds to challenge the appointment of arbitrator?
- Q8)** Explain Arbitral award, Types of award, content, Finality of award.
- Q9)** Write in detail the structure, power, function of ombudsman.

PART - C (Attempt Any Three)

[3 × 5 = 15]

Q10) Short notes :

- a) Settlement agreement in conciliation
- b) Termination of arbitral proceeding
- c) Permanent Lok Adalat
- d) Interim measures by court
- e) Importance of Alternate Dispute Resolution System

Total No. of Questions : 10]

P-2737

[6012]-44

LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LP-0804 : वैकल्पिक विवाद निराकरण प्रणाली

(2017 Pattern) (Practical Training Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) विभाग अ मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 15 गुणाचा आहे.
- 2) विभाग ब मधील कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 10 गुणाचा आहे.
- 3) विभाग क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणाचा आहे.

विभाग - अ (कोणतेही तीन)

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 अंतर्गत न्यायालयाद्वारे मध्यस्थी निवाडा बाजूला ठेवण्याचे कारण तपशीलवार सांगा?
- प्रश्न 2) विवाद निपटारा यंत्रणा म्हणून लवादाचे ऐतिहासिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा आणि लवादाचा कायदा.
- प्रश्न 3) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा 1987 अंतर्गत भारतातील विवाद सोडवण्यासाठी प्रभावी मॉडेल म्हणून लोक अदालतची यंत्रणा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) वैकल्पिक विवाद निराकरणाच्या विविध प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा?
- प्रश्न 5) विदेशी पुरस्कार आणि जिनिव्हा अधिवेशन पुरस्कार तपशीलवार सांगा.

विभाग - ब (कोणतेही दोन)

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) मध्यस्थी म्हणजे काय, मध्यस्थाचे फायदे आणि मध्यस्थीची भूमिका.
- प्रश्न 7) लवादाची नियुक्ती करण्याची प्रक्रिया काय आहे आणि लवादाच्या नियुक्तीला आव्हान देण्याचे कारण काय आहे?
- प्रश्न 8) मध्यस्थ पुरस्कार व्याख्या, पुरस्काराचे प्रकार, सामग्री, पुरस्काराची अंतिमता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) लोकपाल च्या रचना शक्ती, कार्य, तपशीलवार लिहा.

विभाग - क (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- प्रश्न 10) टीपा लिहा :
- अ) समझोता करार
- ब) लवादाची कार्यवाही समाप्त करणे
- क) कायमस्वरूपी लोकअदालत
- ड) न्यायालयाद्वारे अंतरिम उपाय
- इ) वैकल्पिक विवाद निराकरण प्रणालीचे महत्त्व

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2738

[Total No. of Pages : 4

[6012]-45

S.Y. LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LO - 805 : HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 questions in Part A carrying 15 marks each.
- 2) Attempt any 2 questions in Part B carrying 10 marks each.
- 3) Attempt any 3 short notes in Part C carrying 5 marks each.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define Vulnerable and Disadvantaged Group. What are the various rights available to vulnerable and disadvantaged group members?
- Q2) Explain the various civil and political rights under the first generation of Human rights. Do these rights reflect in Indian Constitution? Elaborate with relevant provisions.
- Q3) What do you mean by Group Rights? Explain the various Third Generation of Human Rights with examples.
- Q4) Explain the background of the Protection of Human Rights Act. Do you think that its provisions are sufficient for the protection of Human Rights in India? Justify your answer with relevant cases.
- Q5) Trace the evolution of the concept of Human Rights from the international perspective by providing information of various international instruments which were created to uphold and ensure Human Rights at various occasions.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the Convention of Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) in detail.
- Q7)** Does technology affect Human Rights? Elaborate on various Human Rights which need to be safeguarded due to the genetic engineering.
- Q8)** Explain the provisions of Convention on Rights of Child (CRC).
- Q9)** Elaborate on the provisions relating to Aged and Disabled persons in India.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes on (Any three):

- a) National Commission for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, Minorities and other disadvantaged groups.
- b) Role of Human Rights Council and Office of the High Commissioner for Human Rights.
- c) The Conflict Between Generations of Rights.
- d) Relationship between Rights and Duties.
- e) Right to Die in Peace and Dignity.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

P-2738

[6012]-45

S.Y. LL.B.

Second Year of Three Year Law Course

LO - 805 : मानवी हक्क कायदा आणि सराव

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मध्ये प्रत्येकी 15 गुण असलेले कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) भाग-ब मध्ये प्रत्येकी 10 गुण असलेले कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) भाग-क मध्ये प्रत्येकी 5 गुण असलेले कोणत्याही 3 छोट्या नोट्स ची उत्तरे द्या.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** असुरक्षित आणि वंचित गट परिभाषित करा. असुरक्षित आणि वंचित गट सदस्यांना विविध अधिकार काय उपलब्ध आहेत?
- प्रश्न 2)** मानवी हक्कांच्या पहिल्या पिढीच्या अंतर्गत विविध नागरी आणि राजकीय अधिकारांचे स्पष्टीकरण करा. हे अधिकार भारतीय संविधानात प्रतिबिंबित होतात का? संबंधित तरतुदीसह विस्तृत करा.
- प्रश्न 3)** गट हक्क म्हणजे काय? मानवी हक्कांच्या विविध तिसऱ्या पिढीचे उदाहरणांसह स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 4)** मानवी हक्क संरक्षण कायद्याची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा. भारतातील मानवी हक्कांच्या संरक्षणासाठी त्यातील तरतुदी पुरेशा आहेत असे तुम्हाला वाटते का? संबंधित प्रकरणांसह तुमचे उत्तर योग्य ठरवा.
- प्रश्न 5)** विविध प्रसंगी मानवी हक्कांचे समर्थन आणि खात्री करण्यासाठी तयार केलेल्या विविध आंतरराष्ट्रीय साधनांची माहिती देऊन आंतरराष्ट्रीय दृष्टीकोनातून मानवी हक्क संकल्पनेच्या उत्क्रांतीचा मागोवा घ्या.

- प्रश्न 6)** महिलांविरूद्ध सर्व प्रकारचा भेदभाव निर्मूलनाच्या अधिवेशनाचे (CEDAW) तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 7)** तंत्रज्ञानाचा मानवी हक्कावर परिणाम होतो का? अनुवांशिक अभियांत्रिकीमुळे संरक्षण करणे आवश्यक असलेल्या विविध मानवी हक्कांवर तपशीलवार माहिती द्या.
- प्रश्न 8)** बाल हक्कांच्या अधिवेशनाच्या (CRC) तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9)** भारतातील वृद्ध आणि अपंग व्यक्तींशी संबंधित तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.

- प्रश्न 10)** (कोणत्याही तीन) वर लहान नोट्स लिहा :
- अ) राष्ट्रीय अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आयोग, अल्पसंख्याक आणि इतर वंचित गट
- ब) मानवी हक्क परिषदेची भूमिका आणि मानवी हक्कांसाठी उच्चायुक्त कार्यालय
- क) हक्कांच्या पिढ्यांमधील संघर्ष
- ड) हक्क आणि कर्तव्ये यांच्यातील संबंध
- इ) शांततेत आणि सन्मानाने मरण्याचा अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2739

[Total No. of Pages : 4

[6012]-46

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

(Second Year of Three Years Law Course)

LO 0806 : COMPETITION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any TWO questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. The question No.10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain relation between competition policy and competition Law.

Q2) Discuss history and development of competition Law.

Q3) Explain prevention of anti-competitive agreements in USA and UK.

Q4) Discuss types of abuse by a dominant player.

Q5) Explain private equity investments.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q6) Explain competition advocacy in India and International perspective.

Q7) Describe intellectual property rights and competition law.

Q8) Explain Competition appellate tribunal.

Q9) Describe jurisdictional test.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on (any three).

- a) Oligopoly and monopsony.
- b) Sachar committee report.
- c) Raghvan committee report.
- d) Brief review of competition law in USA and UK.
- e) Exclusionary abuses.

Total No. of Questions : 10]

P-2739

[6012]-46

S.Y. LL.B. (Semester - IV)
(Second Year of Three Years Law Course)
LO 0806 : COMPETITION LAW
(2017 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार सोडवा. प्रश्न क्रमांक 10 हो 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

प्रश्न 1) स्पर्धा धोरण आणि स्पर्धा कायदा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) स्पर्धा कायद्याच्या इतिहासाची आणि विकासाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) यूएसए आणि युके मधील स्पर्धा - विरोधी करारांना प्रतिबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रबळ खेळाडू द्वारे गैरवर्तनाच्या प्रकारांवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खाजगी इक्वीटी गुंतवणूक स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

प्रश्न 6) भारतातील स्पर्धेचे समर्थन आणि आंतरराष्ट्रीय दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) बौद्धिक संपदा हक्क आणि स्पर्धा कायद्याचे वर्णन करा.

प्रश्न 8) स्पर्धा अपील यायाधिकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) अधिकार क्षेत्र चाचणीचे वर्णन करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) (कोणत्याही तीन) वर लहान नोट्स लिहा.

- अ) अल्पिष्ठाधिकार आणि मत्केदारी.
- ब) सच्चर समीतीचा अहवाल.
- क) राघवन समीतीचा अहवाल.
- ड) यू एस ए आणि युके मधील स्पर्धा कायद्याचा संक्षिप्त आढावा.
- ई) बहिष्कृत गैरवर्तन (दुरुपयोग)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2740

[Total No. of Pages : 4

[6012]-47

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Year Law Course

**LC 0807 : Vulnerable and Disadvantaged Groups and
Criminal Law
(2017 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks*
- 2) *Attempt any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks*
- 3) *Attempt any three questions from Part C. Each question in Part C carries 5 marks*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Define Atrocity under the Scheduled Caste and Scheduled Tribe (Prevention of Atrocities) Act 1989. What is the necessity of constitution of special court and special public prosecutor under the Act?
- Q2)** Genetic laboratories and clinics have an immense role under the PCPNDT Act 1994. Discuss.
- Q3)** Explain sexual offences against children under the POCSO Act, 2012. Discuss the procedure for reporting of cases under the Act
- Q4)** What is Structural Discrimination. With suitable illustrations explain criminal law as a tool of social change.
- Q5)** Untouchability is a menace, still in practice. Do you agree with this statement? Comment with reference to Protection of Civil Rights Act, 1955.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the procedure for recording the statement of the child under the POCSO Act, 2012.
- Q7)** Discuss at length the role of appropriate authority and advisory committee under the PCPNDT Act, 1994.
- Q8)** Comment upon precautionary and preventive measures available to the Government under Scheduled Caste and Scheduled Tribe (Prevention of Atrocities) Rules 1995.
- Q9)** Discuss the concept of "Social landscape of Prostitution" and also explain the role of Corrective Institutions and Protective Homes under the Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes :

- a) Explain sexual assault under the POCSO Act, 2012
- b) Concept and types of vulnerable and disadvantaged groups
- c) Penalty for giving and taking dowry
- d) Definition of 'Prostitute' under Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956
- e) Regulation of pre-natal diagnostic techniques

Total No. of Questions : 10]

P-2740

[6012]-47

S.Y. LL.B. (Semester - IV)

Second Year of Three Year Law Course

LC 0807 : Vulnerable and Disadvantages Groups and
Criminal Law

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न करून घ्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) भाग क मधील कोणतेही तीन प्रश्न करून घ्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 अंतर्गत एंट्रॉसिटीची व्याख्या करा. कायद्यांतर्गत विशेष न्यायालय आणि विशेष सरकारी वकील यांच्या स्थापनेची काय आवश्यकता आहे?
- प्रश्न 2) पीसीपीएनडीटी कायदा 1994 अंतर्गत जनुकीय प्रयोगशाळा आणि दवाखाने यांची मोठी भूमिका आहे. चर्चा करा.
- प्रश्न 3) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत मुलांवरील लैंगिक गुन्ह्यांचे स्पष्टीकरण करा. कायद्यांतर्गत प्रकरणे नोंदवण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) संरचनात्मक भेदभाव म्हणजे काय? गुन्हेगारी कायद्याचे सामाजिक बदलाचे साधन म्हणून योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) अस्पृश्यता हा एक धोका आहे, अजूनही व्यवहारात आहे. तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? नागरी हक्क संरक्षण कायदा, 1955 च्या संदर्भात टिप्पणी.

- प्रश्न 6) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत मुलाचे स्टेटमेंट रेकॉर्ड करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) PCPNDT कायदा, 1994 अंतर्गत योग्य प्राधिकरण आणि सल्लागार समितीच्या भूमिकेची विस्तृत चर्चा करा.
- प्रश्न 8) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995 अंतर्गत सरकारकडे उपलब्ध असलेल्या खबरदारी आणि प्रतिबंधात्मक उपायांवर टिप्पणी द्या.
- प्रश्न 9) “वेश्याव्यवसायाचे सामाजिक परिदृश्य” या संकल्पनेची चर्चा करा आणि अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत सुधारात्मक संस्था आणि संरक्षणात्मक घरांची भूमिका देखील स्पष्ट करा.

प्रश्न 10) लहान टिपा :

- अ) POCSO कायदा, 2012 अंतर्गत लैंगिक अत्याचाराचे स्पष्टीकरण द्या
- ब) असुरक्षित आणि वंचित गटांची संकल्पना आणि प्रकार
- क) हुंडा देणे आणि घेणे यासाठी दंड
- ड) अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा, 1956 अंतर्गत ‘वेश्या’ची व्याख्या
- इ) प्रसव पूर्व निदान तंत्राचे नियमन

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2741

[Total No. of Pages : 4

[6012]-48

S.Y. LL.B.

(Second Year of Three Year Law Course)

LO-0808 : CIVIL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any 3 questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Attempt any 2 questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Attempt any 3 short notes from Part C. Each question in Part C is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Elaborate in detail essential features of negotiable instruments and types of instruments.
- Q2)** What are the provisions relating to Offence, Penalties and Procedure under The Maharashtra Stamp Act, 1958?
- Q3)** Explain in detail rules regarding valuation of suits and court fees, nature of levy under The Maharashtra Court Fees Act, 1959.
- Q4)** Who are authorities under The Maharashtra Stamp Act, 1958, their powers, functions and stamps & mode of using them?
- Q5)** What is dishonour of cheque and what are the modes of dishonour under The Negotiable Instruments Act, 1881?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the various purposes of court fees under Maharashtra Court Fees Act, 1959.
- Q7)** What are the effects of instruments not duly stamped and what are the offences, penalties and procedure are given in The Maharashtra Stamp Act, 1958?
- Q8)** What is the power of court to allow interest and effect of provisions relating to interest in other statutes in The Interest Act, 1978?
- Q9)** What are the penalties in case of dishonour and criminal liability under The Negotiable Instruments Act, 1881.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write Short Notes on (Any Three) :

- a) Valuation for suits relating to land under The Suits Valuation Act, 1887.
- b) Time of presentation and place for registration under The Registration Act, 1908.
- c) Effect of registration and non-registration under The Registration Act, 1908.
- d) Powers of an arbitrator to award interest under The Interest Act, 1978?
- e) Computation of Court fees & Fixed fees.

***

Total No. of Questions : 10]

P-2741

[6012]-48

S.Y. LL.B.

(Second Year of Three Year Law Course)

LO-0808 : CIVIL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट चे प्रकार आणि आवश्यक वैशिष्ट्ये तपशीलवार सांगा.
- प्रश्न 2) महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत गुन्हा, दंड आणि प्रक्रियेशी संबंधित काय तरतुदी आहेत ?
- प्रश्न 3) दाव्यांचे मूल्यांकन आणि कोर्ट फी, महाराष्ट्र न्यायालय शुल्क अधिनियम, 1959 अंतर्गत आकारणीचे स्वरूप या संदर्भातील नियम सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत अधिकारी आणि त्यांचे अधिकार व कर्तव्ये तसेच मुद्रांक आणि ते वापरण्याची पद्धत संविस्तर लिहा.
- प्रश्न 5) धनादेशाचा अनादर म्हणजे काय आणि निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ॲक्ट, 1881 अंतर्गत अनादर संदर्भात पद्धती काय आहेत ?

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र कोर्ट फी अधिनियम, 1959 अंतर्गत कोर्ट फी चे विविध उद्देश स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत रीतसर मुद्रांक न लावलेल्या साधनांचे काय परिणाम होतात आणि कोणते गुन्ह, दंड आणि प्रक्रिया दिली आहे?
- प्रश्न 8) द इंटरस्ट ॲक्ट, 1978 अंतर्गत न्यायालयाचे व्याज संदर्भात परवानगी देण्याचे अधिकार काय आहेत तसेच इतर कायद्यांमधील व्याजाशी संबंधित तरतुदींचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ॲक्ट, 1881 अंतर्गत अनादर आणि फौजदारी उत्तरदायित्वाच्या बाबतीत दंडाच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर छोटी टीप लिहा.
- अ) सूट्स व्हॅल्युएशन ॲक्ट, 1887 अंतर्गत जमिनीशी संबंधित खटल्यांचे मूल्यांकन.
- ब) नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत सादरीकरणाची वेळ आणि नोंदणीसाठी जागा
- क) नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत नोंदणी आणि नोंदणी न करण्याचे परिणाम.
- ड) व्याज अधिनियम, 1978 अंतर्गत व्याज देण्याचे लवादाचे अधिकार
- इ) कोर्ट फी ची गणना आणि निश्चित कोर्ट फी

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-2742

[Total No. of Pages : 4

[6012]-49

LL.B.

Second Year of Three Years Law Course

LO-0809 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2017 Pattern) (Semester - IV) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.
- 2) Answer any 2 questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.
- 3) Answer any 3 questions from part 'C'. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Attempt any Three of the following :

- Q1) Discuss the Nature and Sources of International Economic Law.
- Q2) Explain the concept of International Economic Law. Trace the historical development of International Economic Law.
- Q3) Explain in detail the principles provided in UN Convention on Contracts for International Sale of Goods.
- Q4) Write about Structure of IBRD. Discuss the Powers and Functions of IBRD along with Significance of IRO.
- Q5) Explain in detail Provisions relating to Dispute Settlement in International Investment Agreements.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Attempt any Two of the following :

- Q6)** Write a detail note on Rome Convention.
- Q7)** Discuss the historical evaluation of New International Economic Order (NIEO) and its impact on Developing States.
- Q8)** What are the Powers and Functions of WTO? Examine the impact of WTO Law on Domestic Law.
- Q9)** Explain the different Safe Guard Measures provided under XIX of GATT 1994.

PART C

[3 × 5 = 15]

Attempt any Three of the following :

Q10) Short notes :

- a) Foreign Investment
- b) Structure of G-20
- c) Bilateral investment treaty
- d) Sustainable Development under United Nations
- e) Powers and Functions of Asian Development Bank

Total No. of Questions : 10]

P-2742

[6012]-49

LL.B.

Second Year of Three Years Law Course

LO-0809 : आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा
(2017 Pattern) (Semester - IV) (Revised)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

- प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याचे स्वरूप आणि स्रोत यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याची संकल्पना स्पष्ट करा. आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या.
- प्रश्न 3) वस्तूंच्या आंतरराष्ट्रीय विक्रीच्या करारावरील UN कन्व्हेंशनमध्ये प्रदान केलेल्या तत्वांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 4) IBRD च्या संरचनेबद्दल लिहा. IRO च्या महत्वांसह IBRD चे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 5) आंतरराष्ट्रीय गुंतवणूक करारांमधील विवाद निपटारासंबंधीच्या तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- प्रश्न 6) रोम अधिवेशनावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 7) न्यू इंटरनॅशनल इकॉनॉमिक ऑर्डर (NIEO) चे ऐतिहासिक मूल्यमापन आणि त्याचा विकसनशील राज्यांवर होणारा परिणाम यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) WTO चे अधिकार आणि कार्ये काय आहेत? WTO कायद्याचा देशांतर्गत कायद्यावर होणारा परिणाम तपासा.
- प्रश्न 9) GATT 1994 च्या XIX अंतर्गत प्रदान केलेल्या विविध सुरक्षित रक्षक उपायांचे स्पष्टीकरण करा.

- प्रश्न 10) कोणतेही तीन लघु टिप्पणी लिहा :
- अ) विदेशी गुंतवणूक
- ब) G-20 ची रचना
- क) द्विपक्षीय गुंतवणूक करार
- ड) युनायटेड नेशन्स अंतर्गत शाश्वत विकास
- इ) आशियाई विकास बँकेचे अधिकार आणि कार्ये

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1680

[Total No. of Pages : 4

[6012]-51

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part B. each questions in part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from part C. Each question in part C is for 5 marks.

PART-A

Attempt any Three:

[3×15=45]

Q1) What is meant by a 'Plant'? On what ground the court permit the amendment of plaint?

Q2) "Law comes to the assistance of the vigilant, not of the sleepy."-Discuss.

Q3) Define 'Pleadings'. and state the objects and fundamental principles regarding pleadings.

Q4) Define and explain 'Res Judicata' and distinguish res judicata and Res subjudice.

Q5) Explain condonation of dealy and state the circumstances under which it can be made by court.

PART-B

Attempt any Two:

[2×10=20]

Q6) State the provisions regarding reference, revision and review.

P.T.O.

Q7) Define 'Inter-pleader Suit'. Explain the conditions and procedure relating to an inter-Pleader suit.

Q8) What properties are liable to attachment and sale in execution of a decree? State the exceptions, if any.

Q9) State the effect of death, marriage of insolvency of a party to a civil suit.

PART-C

Attempt any Three:

[3×5=15]

Q10) Write short notes.

- a) Necessary party.
- b) Continuous running of time.
- c) Inherent powers of court.
- d) Arrest before judgment.
- e) Consent decree.

Total No. of Questions : 10]

P1680

[6012]-51

T.Y.LL.B.

(Third Year of Three Year Law Course)

LC 0901: CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

कोणतेही तीन प्रयत्न करा.

[3×15=45]

प्र.1) वादपत्र म्हणजे काय? कोर्टाने कोणत्या आधारावर फिर्यादीत सुधारणा करण्यास परवानगी दिली?

प्र.2) “कायदा जागरुकांच्या मदतीला येतो, झोपलेल्यांच्या नव्हे -.” चर्चा करा.

प्र.3) ‘प्लीडिंग्जची’ व्याख्या करा. आणि याचिकांसंबंधीच्या वस्तू आणि मूलभूत तत्त्वे सांगा.

प्र.4) पूर्व न्याय सिद्धांताची व्याख्या करा आणि Res judicata आणि Res subjudice यामध्ये फरक स्पष्ट करा.

प्र.5) विलंबाचे समर्थन स्पष्ट करा आणि न्यायालयाद्वारे कोणत्या परिस्थितीत केले जाऊ शकते ते सांगा.

भाग - ब

कोणतेही दोन प्रयत्न करा.

[2×10=20]

प्र.6) उच्च न्यायालयाला निर्देश, फेरतपासणी, पुनर्विलोकन याच्या तरतुदी सांगा.

प्र.7) 'आंतर्वादी दावा' ची व्याख्या करा. इटर-प्लीडर सूटशी संबंधित अटी आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.8) दरखास्तीतील कार्यवाहीत कोणत्या मालमत्तेवर टाच आणली जाऊ शकते व त्याची विक्री केली जाऊ शकते, त्याचे अपवाद सांगा. (असतील तर)

प्र.9) दिवाणी दाव्यात पक्षकारांचा मृत्यू, विवाह व नादारी याचा काय परिणाम होतो.

भाग - क

कोणतेही तीन प्रयत्न करा.

[3×5=15]

प्र.10) लहान नोट्स लिहा.

- अ) आवश्यक पक्ष
- ब) काळाची अखंड धावपळ
- क) न्यायालयाच्या अंगीभूत क्षमता
- ड) निकालापूर्वी अटक
- इ) संमतीचा हुकूमनामा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1681

[Total No. of Pages : 4

[6012]-52

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the principles statutes affecting jurisdictions of the courts.

Q2) Explain the principle statutes must be read as a whole with decided cases laws.

Q3) What is Mischief Rule? Discuss the rule with the help of decided case laws.

Q4) Explain the concepts Conjunctives and Disjunctives with the help of cases.

Q5) Discuss the importance of External Aid in interpretation of statutes.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the significance of expiry and repealing of statutes.

Q7) Explain remedial statutes are liberal statutes with the help of decided cases.

Q8) Describe the various modes of interpretation of the Constitution.

Q9) State and explain the classification of statutes.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write a note on (any 3):

- a) Codifying Statues
- b) Golden rule
- c) Preamble
- d) Public statutes
- e) International convention.

Total No. of Questions : 10]

P1681

[6012]-52

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) न्यायालयांच्या अधिकारक्षेत्रावर परिणाम करणारे तत्त्व कायदे स्पष्ट करा.

प्र.2) निर्णय झालेल्या प्रकरणांच्या कायदांसह तत्त्व कायदे संपूर्णपणे वाचले पाहिजेत हे स्पष्ट करा.

प्र.3) मिस्त्रीफ नियम म्हणजे काय? निर्णय केलेल्या प्रकरणांच्या मदतीने नियमाची चर्चा करा.

प्र.4) निर्णायीत प्रकरणांच्या सहाय्याने संयुक्त आणि विसंगती या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.5) कायदांच्या स्पष्टीकरणात बाह्य सहायांचे महत्त्व चर्चा करा.

प्र.6) कायदे संपुष्टात आणणे आणि रद्द करणे याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.7) निर्णय दिलेल्या प्रकरणांच्या मदतीने उपचारात्मक कायदे हे उदारमतवादी कायदे आहेत हे स्पष्ट करा.

प्र.8) राज्यघटनेच्या व्याख्येच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.9) कायद्यांचे वर्गीकरण सांगा आणि स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन वर एक टिपा लिहा :

[3×5=15]

- अ) संहिताबद्ध कायदे
- ब) सुवर्ण नियम
- क) प्रस्तावना
- ड) सार्वजनिक कायदे
- इ) आंतरराष्ट्रीय अधिवेशन

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1682

[Total No. of Pages : 4

[6012]-53

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.*
- 3) *Answer question no. 10 from part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Define Environment. Explain the various causes and effects of noise pollution.
- Q2)** Explain briefly The National Forest Policies of 1952 and 1988.
- Q3)** Explain the various protective constitutional provisions for protection of Environment.
- Q4)** Explain the concept of 'forest-produce' and state the provisions relating to protected forests under the Forest Act 1997.
- Q5)** Explain the various powers of forest officers, offences and penalties under The Forest Act, 1927.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain briefly following Environment Protection Rules briefly
- a) Guidelines for Eco-Sensitive Zones around Protected Areas
  - b) Hazardous Wastes (Management and Handling) Rules
- Q7)** Explain briefly forest rights, offences and penalties, important decisions under The Scheduled Tribes and other Traditional Forest Dwellers Act 2006.
- Q8)** Explain briefly Fundamental Rights, Directive Principles of State Policies, Fundamental Duties, Implementation of International obligations on Environment protection.
- Q9)** Explain the various authorities constituted under The Biological Diversity Act, 2002.

PART - C

[3×5=15]

Q10) Write Notes on any THREE.

- a) Nairobi Declaration 1982
- b) Convention on Climate Change 1992
- c) Types of Forests
- d) Environment Impact Assessment
- e) Polluter Pay Principle

* * *

Total No. of Questions : 10]

P 1682

[6012]-53

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LC - 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग - अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग - ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नात 10 गुण आहेत.
3) उत्तरे प्रश्न क्र. निर्देशानुसार भाग - क पासून प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

प्र.1) पर्यावरणाची व्याख्या करा. ध्वनी प्रदूषणाची विविध कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.2) 1952 आणि 1988 ची राष्ट्रीय वन धोरणे थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी विविध संरक्षक घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.4) 'वन - उत्पादन' या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा आणि वन अधिनियम, 1997 अंतर्गत संरक्षित जंगलांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) "वन अधिनियम" 1927 अंतर्गत वन अधिकार्यांचे विविध अधिकार, गुन्हे आणि दंड यांचे स्पष्टीकरण करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) खालील पर्यावरण संरक्षण नियम थोडक्यात स्पष्ट करा.

- अ) संरक्षित क्षेत्राभोवती इको - सेन्सिटिव्ह झोनसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे
ब) धोकादायक कचरा (व्यवस्थापन आणि हाताळणी) नियम

प्र.7) अनुसूचित जमाती आणि इतर पारंपारिक वनवासी अधिनियम 2006 अंतर्गत वन हक्क, गुन्हे आणि दंड, महत्त्वाचे निर्णय थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.8) मुलभूत अधिकार, राज्य धोरणांची मार्गदर्शक तत्त्वे, मूलभूत कर्तव्ये, पर्यावरण संरक्षणावरील आंतरराष्ट्रीय दायित्वांची अंमलबजावणी थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.9) जैविक विविधता अधिनियम, 2002 अंतर्गत स्थापन केलेल्या विविध प्राधिकरणांचे स्पष्टीकरण करा.

भाग - क

प्र.10) लघु टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) नैरोबी घोषणापत्रावर, 1982
- ब) हवामान बदलावरील अधिवेशन 1992
- क) वनांचे प्रकार
- ड) पर्यावरण प्रभाव मूल्यांकन
- इ) प्रदूषणकारी वेतन तत्त्व

* * *

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1683

[Total No. of Pages : 4

[6012]-54

Third Year LL.B.

(Three Year of Law Course)

PRACTICAL TRAINING

LP-0904 : Drafting, Pleading And Convergence

(2017 Pattern) (Semester -V) (Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part A. Each question in part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part B. Each questions in part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from part C. Each question in part C carries 5 marks.*

PART-A

Attempt any three.

[3×15=45]

Q1) Draft leave and license agreement for a flat in Keshav Co op Housing society.

Q2) Draft a Public notice inviting objections to a transaction of agricultural Land at Village sasewadi.

Q3) Draft a written statement in a suit for declaration of share and partition of properties of a joint Hindu family.

Q4) Draft a Criminal complaint alleging defamation against a Newspaper for a News artical published.

Q5) Draft an appeal from judgement and decree, dismissing a suit for specific performace of an agreement.

P.T.O.

PART-B

Attempt any two.

[2×10=20]

Q6) Draft an application for compounding the offence of defamation

Q7) Draft a reply to an application for probate contesting will

Q8) Draft a will for Mr.XYZ who intends to bequeath his self - earned properties between his wife and children

Q9) Draft an agreement to transfer shares of PBC Pvt. Limited Company

PART-C

Attempt any three.

[3×5=15]

Q10) Write short notes on the following .

- a) Meaning and purpose of pleading
- b) Pleading process
- c) Limitation
- d) Verification
- e) Title report

Total No. of Questions : 10]

P1683

[6012]-54

Third Year LL.B.

(Three Year of Law Course)

PRACTICAL TRAINING

**LP-0904 : Drafting, Pleading And Convergence
(2017 Pattern) (Semester -V) (Paper - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) विभाग अ मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) विभाग ब मधील कोणतेही 2 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) विभाग क मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

कोणतेही तीन

[3×15=45]

- प्र.1)** केशव सहकारी गृहचरणा संस्था येथील फ्ल्याट संदर्भात लिव्ह व लायसेन्सचा करार तयार करा.
- प्र.2)** मौजे ससेवाडी येथील शेत जमीन विक्री संदर्भात हरकत मागवण्यासाठी पब्लिक नोटीसचा मसुदा लिहा.
- प्र.3)** हिंदू एकत्र कुटुंबाच्या मालमत्तेत वाट्याची घोषणा व वाटणी च्या दाव्यात प्रतिवादी तर्फे जबाब लिहा.
- प्र.4)** वर्तमान पत्रातील बातमी मुळे झालेल्या बदनामीसाठी फौजदारी कोर्टात तक्रारीचा अर्ज दाखल करा.
- प्र.5)** कराराचे विनीर्दिष्ट पालना चा दावा फेटाळल्याने कोर्ट निर्णया विरुद्ध अपिलाचा मसुदा लिहा.

भाग - ब

कोणतेही दोन

[2×10=20]

प्र.6) बदनामीच्या तक्रारीत तक्रारदार व आरोपी यांनी आपपसात समझोत्याने तंट्या मिटवल्यान न्यायालयात समझोता अर्जाचा मसुदा लिहा.

प्र.7) न्यायालयात इच्छापत्राच्या सप्रमाण विषयक अधिकार तेसाठी दाखल केलेल्या अर्जात उत्तर वादी कडून विरोधासाठी जबाब लिहा.

प्र.8) श्री क आपली स्व कष्टार्जित मालमत्ता त्यांच्या मृत्यू पश्चात इच्छापत्राद्वारे पत्नी व मुलांना देऊ इच्छितात तरी त्याचा मसुदा लिहा.

प्र.9) मे पीबीसी क प्रा ली चे शेयरस हस्तांतरित करण्यासाठी करार लिहा.

भाग - क

प्र.10) टिपा लिहा. कोणतेही तीन

[3×5=15]

- अ) प्लीडींगचा अर्थ व उद्दिष्ट
- ब) प्लीडींगची प्रक्रिया
- क) काल मर्यादा
- ड) व्हेरिफिकेशन
- इ) टायटलरिपोर्ट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1684

[Total No. of Pages : 4

[6012]-55

LL.B.

Third Year of Three Years Law Course

LO-0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss in detail Right to Education with Constitutional and Judicial perspective.
- Q2) Explain the various authorities and their powers provided under The Maharashtra Public Universities Act 2016.
- Q3) Elaborate the offences and punishments provided under the Maharashtra Prohibition on Ragging Act, 1999.
- Q4) Discuss the Object and Application of the Maharashtra Prevention of Malpractices in Examination Act, 1982.
- Q5) Explain the objects and application of the University Grants Commission.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the procedure of trial of offences and rules relating to suspension, dismissal of the student under the Maharashtra Prohibition of Ragging Act, 1999.
- Q7)** Elaborate the rule making power of Government under the Maharashtra Public Universities Act, 2016.
- Q8)** Explain in detail Central universities, State Universities, Private Universities, and Deemed University.
- Q9)** Explain Article 12 in detail and its application to Educational Institutions with the relevant case laws.

PART - C

Q10) Write a Short Notes (any THREE) : **[3 × 5 = 15]**

- a) National Commission for Minority Educational Institution Act, 2004.
- b) Completion of Curriculum and Learning Outcome under The Right to Free and Compulsory Education Act, 2009
- c) School Norms and facilities provided under the Right to Free and Compulsory Education Act, 2009
- d) Various modes of funding to education
- e) Authorities of Chancellor and vice chancellor

Total No. of Questions : 10]

P-1684

[6012]-55

LL.B.

Third Year of Three Years Law Course

LO-0905 : LAW ON EDUCATION

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) घटनात्मक आणि न्यायिक दृष्टिकोनातून शिक्षणाच्या अधिकारावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम 2016 अंतर्गत प्रदान केलेले अधिकारी व त्यांचे अधिकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) रैगिंग विरोधी कायदा 1999 मधील महाराष्ट्र बंदी अंतर्गत प्रदान केलेले मुद्दे आणि शिक्षेचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 4) महाराष्ट्र परिक्षा (गैरप्रकार प्रतिबंध) कायदा 1982 हेतू व अनुप्रयोगांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 5) विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या ध्येय/हेतू आणि अनुप्रयोगांचे स्पष्टीकरण द्या.

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र रैगिंग प्रतिबंध कायदा 1999 अंतर्गत विद्यार्थ्यांच्या निलंबनाच्या व बडतर्फीशी संबंधित चाचणीची प्रक्रिया व नियमांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ कायदा 2016 अंतर्गत शासनाचे नियम बनविण्याच्या अधिकारांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 8) केंद्रिय विद्यापीठ, राज्य विद्यापीठ, खाजगी विद्यापीठ आणि अभिमत/डिमड विद्यापीठ तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 9) भारतीय राज्यघटनेतील कलम 12 संबंधित खटले आणि त्यांचे शैक्षणिक संस्थेला लागू होणाऱ्या बाबींचे तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

- प्रश्न 10) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) अल्पसंखांक शैक्षणिक कायदा 2004 अंतर्गत राष्ट्रीय आयोग.
- ब) मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकार अधिनियम 2009 अंतर्गत अभ्यासक्रमाची पूर्तता आणि थेट शिक्षण परिणाम स्पष्ट करा.
- क) मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाच्या अधिकार अधिनियम 2009 अंतर्गत शालेय निकष व सुविधा स्पष्ट करा.
- ड) शिक्षणासाठी निधीचे विविध प्रकार सांगा.
- इ) कुलपती आणि कुलगुरूंचे अधिकार सांगा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1685

[Total No. of Pages : 4

[6012]-56

LL.B. (Semester - V)

(Third Year of Three Years Law Course)

LO-0906 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from part 'C'. Each question in part 'C' is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the power and functions of the Income Tax Authorities under Income Tax, 1961.
- Q2) What do you mean by Capital Asset & what is meant by Transfer for the purpose of calculating long term capital gain.
- Q3) What do you understand by "Income from Other sources"? State any five incomes which are included under this head.
- Q4) Explain in detail 101st Constitutional Amendment.
- Q5) Define Perquisites. Illustrate with examples the method of valuation of rent free furnished and unfurnished accommodation.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the deductions from gross total income under the Income Tax Act, 1961.
- Q7)** Explain the concept of GST. Discuss its Advantages and Disadvantages of GST.
- Q8)** Discuss the provisions regarding 'Rebates and Reliefs' under the Income Tax Act, 1961.
- Q9)** Write detailed note on appointment of various officers under IGST scheme of IGST Act.

PART - C

Q10) Write Short notes on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Due dates of GST Return
- b) Audit
- c) Output Tax
- d) Registration under the Central Goods and services Tax Act, 2017
- e) Zero rates supply

□□□

Total No. of Questions : 10]

P-1685

[6012]-56

LL.B. (Semester - V)

(Third Year of Three Years Law Course)

LO-0906 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2017 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) प्राप्तिकर, 1961 अंतर्गत प्राप्तिकर प्राधिकरणांची अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) भांडवली मालमत्तेचा अर्थ काय आहे आणि दीर्घकालीन भांडवली नफ्याची गणना करण्याच्या उद्देशाने हस्तांतरण म्हणजे काय.
- प्रश्न 3) “इतर स्रोतांकडून मिळणारे उत्पन्न” म्हणजे काय? या शीर्षकाखाली समाविष्ट असलेले कोणतेही पाच उत्पन्न सांगा.
- प्रश्न 4) 101 वी घटनादुरुस्ती तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) परक्लिडिट्स परिभाषित करा. भाडेमुक्त सुसज्ज आणि अनफर्निशड निवासस्थानाचे मूल्यांकन करण्याची पद्धत उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) आयकर कायदा, 1961 अंतर्गत एकूण उत्पन्नातून वजावटीची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) GST ची संकल्पना स्पष्ट करा. GST चे फायदे आणि तोटे चर्चा करा.
- प्रश्न 8) प्राप्तिकर कायदा, 1961 अंतर्गत 'सवलत आणि सवलती' बाबतच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्रश्न 9) IGST कायद्याच्या IGST योजनेअंतर्गत विविध अधिकाऱ्यांच्या नियुक्तीवर तपशीलवार नोंद लिहा.

- प्रश्न 10) टीप लिहा (कोणत्याही तीन) : [3 × 5 = 15]
- अ) जीएसटी रिटर्नच्या देय तारखा
- ब) ऑडिट
- क) आउटपुट कर
- ड) केंद्रीय वस्तु आणि सेवा कर कायदा, 2017 अंतर्गत नोंदणी
- इ) शून्य दराने पुरवठा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1686

[Total No. of Pages : 4

[6012]-57

Third Year LL.B.

Third Year of Three Year Law Course

LO - 0907 : LAW OF FORENSIC SCIENCE

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Part A, Part B and Part C compulsory.
- 2) Answer any Three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 3) Answer any Two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.
- 4) Answer question no.10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) What is the meaning of Forensic Science? Explain in detail the Scope of Forensic Science and its Role in Criminal Law.
- Q2) What is 'brain fingerprinting'? Explain Scientific Theory behind brain fingerprinting, its Importance in criminal investigation and its Evidentiary value in Court of Law.
- Q3) What is 'Handwriting Analysis'? Explain Principles behind it, Judicial Approach and its Evidentiary Value in court of law.
- Q4) Explain the meaning and scope Fingerprint Forensics. Explain the role of a fingerprint expert. his opinion and admissibility of such opinion in the Court of Law.
- Q5) What is Cyber Crime? Explain the role and importance of Cyber forensics in Crime Investigation along with evidentiary value of Digital Evidence in the Court of Law.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the Meaning and Importance of Narcoanalysis, its Use in Criminal Investigation. What Guidelines are issued by Supreme Court and NHRC in respect of Lie detection techniques?
- Q7)** What do you understand by Ballistics? Explain its Importance, role in criminal investigation and its Evidentiary Value in the Court of Law.
- Q8)** What are Questioned Documents? Explain the Handwriting analysis with respect to the documents and Evidentiary Value of the opinion of Handwriting expert.
- Q9)** Explain the Modern Techniques for Collection of Evidence and their Evidentiary value in the Court of law.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Explain the following (Attempt any 3) :

- a) Right to Privacy and Right against Self Incrimination
- b) Inquest
- c) Medical Evidence
- d) Autopsy
- e) Cyber forensics

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 10]

P-1686

[6012]-57

Third Year LL.B.

Third Year of Three Year Law Course
LO - 0907 : LAW OF FORENSIC SCIENCE

(लॉ ऑफ फॉरेन्सिफ सायन्स)

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ, भाग ब आणि भाग क अनिवार्य आहेत.
- 2) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 4) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) फॉरेन्सिक सायन्सचा अर्थ काय आहे? फॉरेन्सिक सायन्सची व्याप्ती आणि फौजदारी कायद्यातील त्याची भूमिका तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) 'ब्रेन फिंगरप्रिंटिंग' म्हणजे काय? मेंदूच्या बोटांचे ठसे भरण्यामागचा वैज्ञानिक सिद्धांत गुन्हेगारी तपासात त्याचे महत्त्व आणि कायद्याच्या न्यायालयात त्याचे पुरावामूल्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) 'हस्ताक्षर विश्लेषण' काय आहे? त्यामागील तत्त्वे, न्यायिक दृष्टिकोन आणि कायद्याच्या न्यायालयात त्याचे पुरावा मूल्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) फिंगरप्रिंट फॉरेन्सिक्सचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. फिंगरप्रिंट एक्सपर्टची भूमिका, त्याचे मत आणि अशा मताची स्वीकार्यता कायद्याच्या न्यायालयात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) सायबर क्राइम काय आहे? कायद्याच्या न्यायालयात डिजिटल पुरावाच्या पुरावामूल्यासह गुन्हे अन्वेषणातील सायबर फॉरेन्सिकची भूमिका आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** नार्कोनेलिसिसचा अर्थ आणि महत्त्व, फौजदारी तपासात त्याचा उपयोग स्पष्ट करा. लाय डिटेक्शन तंत्राच्या संदर्भात सर्वोच्च न्यायालय आणि एनएचआरसीद्वारे कोणती मार्गदर्शक तत्त्वे जारी केली जातात?
- प्रश्न 7)** बॅलेस्टिक्स म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व, गुन्हेगारी तपासातील भूमिका आणि कायद्याच्या न्यायालयात त्याचे पुरावा मूल्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8)** प्रश्नांकित कागदपत्रे काय आहेत? हस्ताक्षर तज्ञांच्या मताची कागदपत्रे आणि पुरावा मूल्याच्या संदर्भात हस्ताक्षर विश्लेषणाचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 9)** पुरावा गोळा करण्यासाठी आधुनिक तंत्रे आणि कायद्याच्या न्यायालयात त्यांचे पुरावा मूल्य स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10)** खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर लघु विवेचन करा.
- अ) गोपनीयतेचा अधिकार आणि स्वतःला दोषी ठरविण्या विरुद्धचा अधिकार
- ब) पोलिसांनी केलेली चौकशी
- क) वैद्यकीय पुरावे
- ड) शवविच्छेदन
- इ) सायबर फॉरेंसिक

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1687

[Total No. of Pages : 4

[6012]-58

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0908 : LAND LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question no. 10 from part-C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART-A

[3×15=45]

Q1) What are the various grounds available to the landlord to evict his tenant under section 16 of the Act, 1999?

Q2) Discuss the Establishment, composition, powers & application for settlement of disputes to Real estate appellate tribunal under the real estate (Regulation and Development) Act. 2016

Q3) Explain the procedure relating to registration of Agreement. What is the effect of non registration of agreement under the Maharashtra ownership flats Act.1963?

Q4) Explain control of development and use of land included in development plans with legal provisions incorporated in The Maharashtra Regional and Town Planning Act. 1966?

Q5) Define apartment, What are the contents of declaration under the Maharashtra Apartment ownership Act, 1970?

P.T.O.

PART-B

[2×10=20]

- Q6)** Who is Real Estate Agent? Discuss the registration of real estate agents, procedure and consequences of non-registration.
- Q7)** What is development plan? Discuss the Contents of development plan under the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966
- Q8)** What are the special provisions in the rent control act for recovery of possession in certain cases u/sec. 23 & 24 of the Act.
- Q9)** Explain the rights & liabilities of a flat-taker under the Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.

PART - C

[3×5=15]

- Q10)** Write short notes on any three.
- a) Rights, duties and liabilities of allottees under RERA Act, 2016.
  - b) Standard Rent under the Maharashtra Rent Control Act, 1999.
  - c) Publication on web-site, effect under RERA Act, 2016.
  - d) Classification of Exemption under Maharashtra Rent Control Act, 1999.
  - e) Common areas and facilities under the Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970.

Total No. of Questions : 10]

P1687

[6012]-58

LL.B. - III

(Third Year of Three Year Law Course)

LO 0908 : LAND LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1) अधिनियम, 1999 च्या कलम 16 अंतर्गत घरमालकाला त्याच्या भाडेकरूला बाहेर काढण्यासाठी कोणती विविध कारणे उपलब्ध आहेत?
- प्र.2) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत रिअल इस्टेट अपिलेट ट्रिब्युनलकडे विवादांचे निराकरण करण्यासाठी स्थापना, रचना, अधिकार आणि अर्ज यावर चर्चा करा.
- प्र.3) कराराच्या नोंदणीशी संबंधित प्रक्रिया स्पष्ट करा. महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत कराराची नोंदणी न केल्याचा काय परिणाम होतो?
- प्र.4) महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 मध्ये अंतर्भूत केलेल्या कायदेशीर तरतुदींसह विकास योजनांमध्ये समाविष्ट असलेल्या जमिनीचा विकास आणि वापर नियंत्रण स्पष्ट करा.
- प्र.5) अपार्टमेंट परिभाषित करा. महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप अॅक्ट, 1970 अंतर्गत जाहीरनाम्याची सामग्री काय आहे?

- प्र.6) रिअल इस्टेट एजंट कोण आहे? रिअल इस्टेट एजंटची नोंदणी, प्रक्रिया आणि नोंदणी न केल्याने होणारे परिणाम यावर चर्चा करा.
- प्र.7) विकास योजना म्हणजे काय? महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, 1966 अंतर्गत विकास आराखड्यातील विषयांची चर्चा करा.
- प्र.8) भाडे नियंत्रण कायद्यात काही विशिष्ट प्रकरणांमध्ये/ सेकंद मध्ये ताबा वसूल करण्यासाठी कोणत्या विशेष तरतुदी आहेत. अधिनियमातील 23 आणि 24.
- प्र.9) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत सदनिकाधारकाचे हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.

- प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा. [3×5=15]

- अ) RERA कायदा, 2016 अंतर्गत वाटप करणाऱ्यांचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे.
- ब) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत मानक भाडे.
- क) वेब-साईटवर प्रकाशन, RERA कायदा, 2016 अंतर्गत प्रभाव.
- ड) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत सूटचे वर्गीकरण.
- इ) महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप अॅक्ट, 1970 अंतर्गत सामान्य क्षेत्रे आणि सुविधा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1688

[6012]-59

[Total No. of Pages : 4

Third Year LL.B. (Three Year Course)

**LO-0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA
(2017 Pattern) (Semester - V)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part-A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) Answer any two questions from part-B. Each question in part B is for 10 marks.*
- 3) Answer any three questions no. 10 from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART-A

Attempt any three questions. Each questions carries 15 marks.

[3×15=45]

Q1) Discuss the development and importance of Air Law in the context of international Jurisprudence

Q2) Critically discuss the different sources of International Air Law.

Q3) Evaluate the nature, definition and scope of international space law.

Q4) Explain different kinds of international treaties regulating space law.

Q5) Discuss different kinds of sea recognized by international law.

P.T.O.

PART-B

Attempt any two questions. Each Question carrier 10 makrs.

[2×10=20]

Q6) Discuss the salient features of paris convention relating to Air Navigation.

Q7) Explain the Role of International Civil Aviation organization.

Q8) Discuss the fundamental principles of Space Law.

Q9) Explain the law relating to protection of the space environment.

PART-C

Q10) Attempt any three short notes. Each question carries five marks. [3×5=15]

- a) Indian space research organization.
- b) Territorial sea.
- c) The Aircraft Rules, 1937.
- d) Department of space.
- e) The Chicago convention, 1944.

Total No. of Questions : 10]

P1688

[6012]-59

Third Year LL.B. (Three Year Course)

**LO 0909 : INTERNATIONAL LAW ON AIR, SPACE AND SEA
(2017 Pattern) (Semester - V)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ – मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग – अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग – ब मधील कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग – ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग – क मधील प्रत्येक पश्चाला 5 गुण आहे.

भाग – अ

[3×15=45]

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय न्यायशास्त्राच्या दृष्टिकोनातून हवाई कायद्याचे विकास आणि महत्व विशद करा.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय हवाई कायद्याच्या विविध स्रोतांचे टीकात्मक दृष्टिकोनातून विवेचन करा.

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याची व्याख्या स्वरूप आणि व्याप्ती विशद करा.

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याचे नियमन करणाऱ्या विविध आंतरराष्ट्रीय करारनाम्यांचे विवेचन करा.

प्र.5) आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्यता दिलेल्या विविध समुद्राच्या प्रकारांची चर्चा करा.

भाग - ब

[2×10=20]

प्र.6) हवाई वाहतुकी संदर्भातील पॅरिस करारनाम्याचे ठळक वैशिष्टे विशद करा.

प्र.7) आंतराष्ट्रीय नागरी हवाई वाहतूक संघटनेचे कार्य विशद करा.

प्र.8) आंतराष्ट्रीय अंतराळ कायद्याच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा.

प्र.9) अंतराळातील पर्यावरण संवृक्षणासाठी असलेल्या विविध कायद्यांचे विश्लेषण करा.

भाग - क

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था
- ब) प्रादेशिक समुद्र
- क) विमान नियमावली 1937
- ड) अंतराळ विभाग
- इ) शिकागो करारनामा 1944

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1689

[Total No. of Pages : 4

[6012]-61

LL.B. (Semester - VI)

Third Year of Three-Years Course

LC 1001 : THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carry 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question carry 10 marks.
- 3) Answer questions no.10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Explain the provisions relating to arrest without warrant by the private person under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q2)** Explain briefly the constitution of criminal courts under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q3)** Explain the provisions relating to Trial of Summons cases by the Magistrate under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q4)** What is charge? Explain the provisions relating to Joinder of charges.
- Q5)** Explain briefly the provisions relating to Appeals under Criminal Procedure Code, 1973.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** What is an anticipatory bail? Explain when can anticipatory bail be availed under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q7)** Describe the process to compel the appearance of person before the court in Criminal Procedure Code, 1973.
- Q8)** Explain the provisions relating to Trial of warrant cases by the Magistrate under Criminal Procedure Code, 1973.
- Q9)** Describe the provisions relating to judgment under Criminal Procedure Code, 1973.

PART - C

Q10) Write a notes on any Three :

[3 × 5 = 15]

- a) Bail and Bond
- b) Non-Cognisable Offence
- c) Search and Seizer
- d) First Information Report
- e) Summons

Total No. of Questions : 10]

P-1689

[6012]-61

LL.B. (Semester - VI)

Third Year of Three-Years Course

LC 1001 : फौजदारी प्रक्रिया संहिता

(2017 Pattern) (Revised)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा असून तो निर्देशाप्रमाणे सोडवा.

भाग - अ

[3 × 5 = 45]

- प्रश्न 1) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत खाजगी व्यक्तीला वॉरंटशिवाय अटक करण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, फौजदारी न्यायालयांची रचना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, न्यायदंडाधिकार्यांकडून समन्स प्रकरणांच्या खटल्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) दोषारोप करणे म्हणजे काय? फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत दोषारोपाची जोडमांडणी करण्यासंबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत अपीलांशी संबंधित तरतुदी थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) अटकपूर्व जामीन म्हणजे काय? फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत, अटकपूर्व जामीन केव्हा मिळू शकतो हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 मधील व्यक्तीला न्यायालयासमोर हजर करण्यास भाग पाडण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 8) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत न्यायदंडाधिकार्यांकडून चालविल्या जाणाऱ्या वॉरंट प्रकरणांच्या खटल्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 अंतर्गत निकालाशी संबंधित तरतुदीचे वर्णन करा.

प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर टीप लिहा :

[3 × 5 = 15]

- अ) जामीन आणि बाँड
ब) अदखलपात्र गुन्हे
क) शोध आणि जप्ती
ड) प्रथम माहिती अहवाल
इ) समन्स

□□□

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1690

[Total No. of Pages : 4

[6012]-62

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

LC 1002 : ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer questions No. 10 from Part C as directed. Question No. 10 is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain the nature and scope of the administrative law with help of the definitions given by well-known scholars.
- Q2) Discuss the legislative control of delegated legislation along with relevant case laws.
- Q3) 'No one should be condemned unheard' is the principle which forms part of 'natural justice'. What are its components and necessary ingredients? Discuss.
- Q4) "Though there is a well-organized regular judicial system operating in India, parallel to it quasi-judicial system came to be developed". Comment critically.
- Q5) Explain the concept of 'Administrative Discretion'. Discuss the grounds judicial control of exercise of Administrative Discretion in India.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Critically examine Dicey's concept of the Rule of Law".
- Q7)** Explain the nature, scope, need and functions of the Commissions of inquiry.
- Q8)** The distinction between sovereign and non-sovereign functions of the state has undergone a change in the recent past to hold the state liable in tort. Discuss.
- Q9)** Discuss the salient features of the Right to information Act, 2005.

PART - C

Q10) Answer any three of the following : **[3 × 5 = 15]**

- a) Writ of Certiorari
- b) Bias
- c) Lokpal and Lokayukta
- d) Court Privileges in Legal Proceedings

□□□

Total No. of Questions : 10]

P-1690

[6012]-62

T.Y. LL.B.

(Three Year Law Course)

LC 1002 : ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहे.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) सुप्रसिद्ध तज्ज्ञांनी दिलेल्या व्याख्यांच्या मदतीने प्रशासकीय कायद्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) भारतामध्ये कायद्याचे अधिकार सुपूर्द करणे घटनात्मक आहे हे न्यायालयीन प्रकरणांचा संदर्भ देऊन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) 'न ऐकल्याशिवाय कुणाचाही निषेध केला जाऊ नये' हे तत्त्व 'नैसर्गिक न्यायाचा' भाग आहे आवश्यक घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) "जरी भारतात एक सुव्यवस्थित नियमित न्यायव्यवस्था कार्यरत आहे, तिच्या समांतर अर्धन्यायिक प्रणाली विकसित झाली" टीकात्मक टिप्पणी करा.
- प्रश्न 5) प्रशासनामधील स्वेच्छाधिकार ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतामध्ये प्रशासनातील स्वेच्छाधिकार ही संकल्पना अमलात आणण्याकरिता न्यायालयीन नियंत्रणाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) 'कायद्याचे नियम' याबाबत डायसीच्या विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 7) चौकशी आयोगाचे स्वरूप, व्याप्ती, आवश्यकता आणि कार्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) राज्याच्या सार्वभौम आणि असार्वभौम कार्यांमधील फरक बदलला आहे. अलीकडील काळामध्ये राज्यास नुकसानीबाबत जबाबदार धरण्याविषयी चर्चा करा.
- प्रश्न 9) माहिती अधिकार कायदा, 2005 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे उत्तर द्या : [3 × 5 = 15]
- अ) उत्प्रेरक लेख
- ब) ओढा किंवा कल
- क) लोकपाल आणि लोकायुक्त
- ड) कायदेशीर कार्यवाहीमधील न्यायालयीन विशेषाधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P-1691

[Total No. of Pages : 4

[6012]-63

Third Year LL.B.

Third Year of Three Year Law Course

LC - 1003 : COMPANY LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any Three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 2) Answer any Two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.
- 3) Answer question no.10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define and explain 'Company'. What are the different kinds of companies that can be registered under the Companies Act, 2013?
- Q2) What are pre-incorporating contracts? Explain rights and duties of a company promoters with appropriate case laws.
- Q3) Explain the Doctrine of Indoor Management. It had its genesis in the case Royal British Bank v. Turquand, Explain.
- Q4) Explain the kinds of share capital. Also describe the procedure relating to alteration of share capital.
- Q5) What is the legal position of Director? Discuss the powers and duties of the Director.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Discuss distinctions between a Company and a partnership. Explain advantages of a Company with help of relevant case laws.
- Q7) Define Prospectus. What are different types of prospectus recognized under Companies Act, 2013?

P.T.O.

Q8) What is winding-up of the company? Explain the different ways of winding-up?

Q9) State and explain various kinds of Debentures and its characteristics.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes (any three) :

- a) Independent director.
- b) Extraordinary general meeting.
- c) Foss vs. Harbottle.
- d) Alteration of memorandum.
- e) National Company Law Tribunal.

Total No. of Questions : 10]

P-1691

[6012]-63

Third Year LL.B.

Third Year of Three Year Law Course

LC - 1003 : COMPANY LAW

(कंपनी कायदा)

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
- 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** 'कंपनी' परिभाषित करा आणि स्पष्ट करा. कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत कोणत्या विविध प्रकारच्या कंपनी नोंदणीकृत केल्या जाऊ शकतात?
- प्रश्न 2)** पूर्व-समावेश करार काय आहेत? योग्य केस कायद्यांसह कंपनी प्रवर्तकांचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** इनडोअर मॅनेजमेंटचा सिद्धांत स्पष्ट करा. त्याची उत्पत्ती रॉयल ब्रिटिश बँक विरुद्ध टर्कांड, स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** भाग भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा. तसेच भाग भांडवलाच्या बदलाशी संबंधित प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 5)** संचालकाची कायदेशीर स्थिती काय आहे? संचालकांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांची चर्चा करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** कंपनी आणि भागीदारीमधील फरकांची चर्चा करा. संबंधित केस कायद्याच्या मदतीने कंपनीचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) प्रॉस्पेक्टस परिभाषित करा. कंपनी कायदा 2013 अंतर्गत ओळखले जाणारे विविध प्रकारचे प्रॉस्पेक्टस कोणते आहेत?

प्रश्न 8) कंपनी बंद करणे म्हणजे काय? वाइंड-अपचे वेगवेगळे मार्ग समजावून सांगा?

प्रश्न 9) विविध प्रकारचे डिबेंचर्स आणि त्यांची वैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) लहान नोट्स लिहा. (कोणत्याही तीन)

अ) स्वतंत्र संचालक.

ब) असाधारण सर्वसाधारण सभा.

क) फॉस विरूद्ध हार्बटल.

ड) मेमोरँडममध्ये बदल.

इ) राष्ट्रीय कंपनी कायदा न्यायाधिकरण.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

P1695

[Total No. of Pages : 4

[6012]-67

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LO - 1008D : Land Laws - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any questions No.10 from Part C. as directed. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain the provisions relating to Maharashtra Land Revenue Tribunal, its constitution, powers, appeal and review under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q2)** State and explain the provisions relating to landlord's right to terminate tenancy for personal cultivation and non-agricultural purpose.
- Q3)** Explain provisions relating to assessment and settlement of land revenue of land used for non-agricultural purpose under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q4)** Discuss the provisions related to boundary and boundary marks in detail under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q5)** Discuss the powers of State Government to assume the management of agricultural land.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** “No land in any local area shall be transferred or partitioned so as to create a fragment.” Elaborate provisions for restriction on transfer or lease of fragment and provisions relating to compensation in the light of this statement under The Maharashtra Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1947.
- Q7)** Explain the provisions relating to compensation for surplus land under The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961.
- Q8)** Elaborate the powers of mamlatdar’s court under The Mamlatdars’ Courts Act, 1906.
- Q9)** Discuss provisions relating to removal of encroachment on land vesting in government under Maharashtra Land Revenue Code, 1966.

PART - C

[3×5=15]

- Q10)** Write short notes on any three
- a) Relinquishment and surrender of land
  - b) Record of rights
  - c) Power and duties of survey officer
  - d) Land held by family unit
  - e) Tiller’s Day

Total No. of Questions : 10]

P1695

[6012]-67

Third Year LL.B. (Three Year Course)

LO - 1008(D) : Land Laws - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3×15=45]

- प्र.1)** महाराष्ट्र जमीन महसूल न्यायाधिकरण, त्याची घटना, अधिकार, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत अपील आणि पुनरावलोकन या संबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.2)** महाराष्ट्र भाडेकरू आणि शेतजमीन अधिनियम 1948 अन्वये सशस्त्र दलाचे सदस्य असलेल्या किंवा सेवा देत असलेल्या जमीनमालकांचे भाडेकरार संपुष्टात आणण्यासाठी आणि त्यांच्या जमिनी भाडेकरूकडून खरेदी करण्यासाठी विशेष तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.3)** महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत बिगरशेतीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या जमिनीच्या जमीन महसूलाचे मूल्यांकन आणि सेटलमेंटशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.4)** महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत सीमा आणि सीमा चिन्हांशी संबंधित तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्र.5)** शेतजमिनीचे व्यवस्थापन गृहीत धरण्यासाठी राज्य सरकारच्या अधिकारांची चर्चा करा.

प्र.6) “कोणत्याही स्थानिक क्षेत्रातील जमीन हस्तांतरित किंवा विभाजन केली जाणार नाही जेणेकरून तुकडा तयार होईल.” महाराष्ट्र प्रिव्हेन्शन ऑफ फ्रॅगमेंटेशन अँड कन्सोलिडेशन ऑफ होल्डिंग्स अॅक्ट, 1947 अंतर्गत या विधानाच्या प्रकाशात तुकड्यांचे हस्तांतरण किंवा भाडेपट्ट्यावरील निर्बंध आणि नुकसानभरपाईशी संबंधित तरतुदी विस्तृत करा.

प्र.7) महाराष्ट्र शेतजमिनी (होल्डिंग्सची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत अतिरिक्त जमिनीच्या मोबदल्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.8) मामलतदार न्यायालय कायदा, 1906 अंतर्गत मामलतदारांच्या न्यायालयाचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.9) महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, 1966 अंतर्गत सरकारच्या जमिनीवरील अतिक्रमण काढण्यासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.10) कोणत्याही तीन वर लहान नोट्स लिहा:

[3×5=15]

- अ) त्याग आणि जमीन समर्पण
- ब) अधिकारांची नोंद
- क) सर्वेक्षण अधिकाऱ्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये
- ड) कुटुंबाच्या ताब्यात असलेली जमीन
- इ) प्रमाणित जमीनदार

